

VAJAT ERP

DOK HOLIDEJ

BROJ: 19

CENA 1 D.

VIKEND ROMAN

STARI GONIČ

**ČITAJTE SLEDEĆU SVESKU
CRTANIH ROMANA**

**SVAKOG 1-og, 10-og i 20-og
U MESECU NOVA SVESKA!**

64 STRANE – 1 DINAR!

„STARI GONIČ“

Naslov originala:

William Mark

„WYOMING TRAIL“

Copyright 1968 by

MARTIN KELTER VERLAG

Ledeni decembarski vetar duvao je sa obala Arkanzasa.

Bilo je rano, pre podne.

Teški i mutni oblaci nadvili su se nad Dodž. Široka glavna ulica bila je prazna. Vetar je visoko nosio sitni rečni pesak, slažući ga uz zidove kuća.

Dolazila je zima. Počelo je dosadno, monotono vreme.

Mali berberin, očiju kao na zejtinu, brisao je lice jedne svoje mušterije.

— A sada, još malo pomade na kosu, mister Erp, onda...

Čovek koji je sedeo u berberskoj stolici naglo se uspravi. — Pomade! Za ime božje!

Izvadivši papirnu traku iz kragne svoje bele košulje, prođe prstima kroz kosu. Mali berberin Fred Karper pogleda mušteriju. Onda brzo dohvati četku za odelo i pređe njom preko crne Vajatove jakne.

— Trebalo bi da se nečim nami-rišete, mister Erp.

— A zašto?

Vajat pogleda berberina svojim tamno plavim očima. Imao je tvrdo, uglasto lice, opaljeno vetrom. Na levoj strani grudi blistala se srebrna maršalska značka.

— A šta bih još? Okupao sam se i vi ste me obrijali. Zar to nije dosta?

Berberin se nasmeši...

— Za jednog kauboja ili farmera to bi bilo dovoljno, ali za velikog Vajata Erpa — nije.

Maršal izvadi novac iz džepa. U uglovima očiju zaigrao mu je smešak.

— Znate, Harper, ono „veliki“ možete izostaviti. Za to vam niko neće dati ništa.

— Ali, ipak — insistirao je berberin. — Čovek koji drži do svoga ugleda upotrebljava pomadu ili parfem.

Vajat priđe vratima.

Tada berberin reče brzo: — Dok Holidej, na primer, upotrebljava...

Maršal je već bio izašao.

Iznenada se vrata opet otvoriše i maršal promoli glavu.

— A šta to upotrebljava Dok Holidej?

Harper se smeškao.

— On je pravi džentlmen. On upotrebljava kolonjsku vodu.

— Aha... a šta je to?

— To je miris.

Topot kopita jednoga konja u trku začu se kroz ulicu.

Vajat se okrete.

Sa istoka je u glavnu ulicu ulazio osedlani konj bez jahača. U velikim skokovima maršal se nađe na sred

ulice, pa, raširivši ruke, zaustavi konja.

Riđan se propinjao, ali ga maršal brzo umiri.

Životinja stade.

Vajat odmah primeti da na levoj strani teksaškog sedla ima krvi. Sveža krv.

Maršal odvede životinju pred kancelariju, priveza je za balvan i uđe unutra.

Jedan mali, desetogodišnji dečak pođe mu u susret.

— Helo, Frenki! Šta radiš ovde?

— Vas sam čekao, maršale — odgovori mali uz bezuspešne pokušaje da sa lica makne pramen kose.

— Mene čekao?

— Da.

Dečakove oči se najednom raširiše kad vide da maršal uzima vinčesterku iz ormara za oružje.

— Šta se dogodilo?

Dečakovo lice postade crveno od uzbuđenja.

— Desilo? Ne, bar ja ništa ne znam...

Vajat je već bio na dvorištu.

Kada je izvodio dorata iz boksa, začu iza sebe neki tresak.

Mali Frenki Roud je skinuo sedlo sa klina i preturio se sa njim. Odmah skoči i odvuče teško sedlo prema maršalu.

— Frenki, koliko puta sam ti već rekao da ne treba da dižeš to teško sedlo?

— Ali, vama se veoma žuri!

— Da, ali...

Frenki mu je i dalje pomagao. Jednostavno nije dopuštao da maršal nešto uradi bez njega.

Dok je svom snagom zatezao kaiš preko trbuha konja, reče zadihano:

— Kad odrastem i ja ću biti maršal. Pomoćnik, pomoćnik maršala

kod vas. Da. Ništa drugo. A kada jednog dana budete mrtvi, ja ću postati maršal Dodža.

— Zaista imaš zgodan način da nekome govoriš o njegovoj budućnosti.

— Pa, ne možete večito živeti. Jednog dana će doći neki bandit pa će i vas ustreliti i poginućete kao i mnogi šerifi do sada.

Vajat skoči na konja.

Frenki mu otvori kapiju.

— Ali, ja sigurno neću postati tako poznat maršal kao vi, mister Erp. Do viđenja i srećno!

— Do viđenja, Frenki!

U međuvremenu je Frenki otvorio kapiju koja vodi na ulicu. Videlo se da mu to nije prvi put. Njih dvojica su bili zaista uvežban tandem.

Pred kancelarijom Vajat skoči iz sedla. Dohvati uzde konja sa krvavim sedlom, ponovo se pope na dorata i odjuri.

Berberin je gledao za maršalom koji je odlazio.

— Stvarno šteta — govorio je samome sebi. — Malo je falio pa da dobijem još jednu mušteriju za parfem, i, eto, sada se opet nešto desilo...

Jureći niz ulicu, Vajat napusti grad.

Kada je konačno ostavio za sobom i poslednje kuće, Vajat ispusti uzde drugog konja.

Nije se prevario. Konj polete napred, vodeći ga. Pošli su prema istoku, duž ceste za Arkanzas, koja je posle dvadeset sedam milja opet nailazila na reku. Ova je na tom mestu činila luk ka jugu.

Već posle šest milja životinja siđe

sa ceste, skrenuvši prema jugoistoku. Vajat je jahao za njom. Na vrhu jednog brežuljka konj se na čas zaustavi i Vajat, na svoje ogromno iznenađenje, primeti krdo konja. Konj u galopu pođe ka krdu, ali ga Vajat preteče svojim brzim doratom i uhvati za uzde. Tek tada primeti jednog čoveka.

Bio je omalen, sa krivim nogama jahača. Imao je čoškasto lice, žute, nešto previše rastavljene oči pod sivim veđama, a oko pasa široki opasač sa jednim pištoljem. Ispod šešira, koji je već davno izgubio svoju pravu boju, izvirivali su čuperki kose, spuštajući se do same vratne marama. Na obrazu je imao dugu krvavu brazgotinu. Čovek odmeri maršala. Ne bi se moglo reći da je prijateljski raspoložen. Onda vide zvezdu. Odmah skide ruku sa drške kolta i njegovo lice malo omekša. Tek tada spazi i konja koga je maršal vodio.

Vajat skoči sa konja.

— Helo, mister!

Patuljak dotače rub svoga šešira.

— Helo, maršale.

Vajat pokaza rukom na drugog konja.

— On je došao u grad i doveo me ovamo.

Patuljak klimnu glavom i ispitujući pogleda maršala.

— Đavolski ste brzi.

— Moglo je biti potrebno.

Kauboj protrlja svoju čekinjastu bradu i promrmlja: — Pa, možda. — Onda se okrete i pođe ukrućenim korakom. Pošao je ka konjima koji su bili prilično uznemireni. Iza krda zastade. Tamo su ležala dva čoveka. Bili su mrtvi.

Kauboj pokaza jednog. Dok je skidao šešir reče muklo: — To je

Sterling Karter. To jest, to je on bio.

Vajat primeti da su se usta kauboj trzala od uzbuđenja.

— Imao je samo sedamnaest godina. Gazda nije hteo da ga pusti sa mnom, ali, pošto nismo imali ljude, morao je poći.

— A onaj drugi?

Gonič gurnu ruke iza opasača.

— On mi je napravio ovu ranu. Njega sam morao zaustaviti. — Kauboj podiže glavu i pogleda prema zapadu. — Jel' tu negde Dodž?

— Da.

— Mora da je tamo prošao kroz grad.

Vajat oštro osmotri kauboj.

— Čovek koji je ubio Sterlinga.

— Aha. Bilo ih je, dakle, dvojica?

Čovek potvrdi. Onda uze ašovčić sa jednog konja i počeo kopati zemlju.

I Vajat pođe po svoj ašovčić koji je uvek bio okačen o njegovo sedlo i pođe da pomogne. Bilo je teško iskopati jamu u smrznutoj zemlji. Ali, posle jednog sata, ležao je mladi Karter u svome grobu.

Obojica skidoše šešire i pogledaše u tamno smeđu humku. Od Arkanzasa je duvao ledeni vetar, prolazeći ljudima kroz kosu.

Onda se kauboj okrete i pogleda u ridana. Sa čudnovato nespretnim, ukočenim pokretima skide sa njega sedlo. Njegova crvenkasto smeđa ruka pređe lagano preko leđa konja. Onda odvuče sedlo do jednih kola. Vajat podiže onog drugog mrtvaca i stavi ga na kola.

— Čemu to? — brundao je kauboj.

— Ponećemo ga.

— Kuda?

— U grad.

— Zašto?

— Prepustite to meni.

Kauboj upregnu dva konja u kola.

— To će sada biti prókleta stvar. Ne mogu istovremeno voditi i vranca predvodnika krda i terati kola.

— Ja ću povesti vranca!

Kauboj se podboči.

— Pa, vi mu ne znate ćud.

Na licu čoveka iz Misurija pojavi se smešak. Priđe snažnom vrancu. Konj podiže glavu i snažno zanjišta.

Vajat je milovao gladak vrat životinje, a zatim lagano stavio ruku na njegove nozdre.

Životinja se primiri.

Kauboj reče: — U redu, vi se očigledno razumete u konje.

Vajat uze uzde vranca, pope se na dorata i pođe. Krdo odmah pođe. Kauboj ga je sledio na kolima sa bezizraznim izrazom na licu. Kada su stigli do ceste, okrete se još jednom i pogleda grob.

Bilo je podne kada stigoše do grada.

Pred Osbornovom štalom za iznajmljivanje Vajat zastade.

Mali kauboj siđe sa sedišta za kočijaše i pođe napred. Pogleda maršala.

— Ovde možete smestiti životinje.

Kauboj ga pogleda začuđeno. — Smestiti! Hej pa šta vi mislite? Ja moram dalje!

— Još danas?

— Sada!

Vajat ga ispitujući pogleda.

— A kuda ćete?

— U River Bazen.

— Gde je to?

— U Vajomingu. — Izgovorio je

to kao da se to nalazi iza prvog zavijutka reke.

Vajat skupi obrve.

— U Vajomingu? Vi hoćete sa ovih četrdeset konja za Vajoming?

— Šta znači: „hoću”? Ja moram.

Kauboj protrlja prste pocrveneले od hladnoće i čežnjivo pogleda u fasadu Long Brenč saluna, iza čijih se prozora videlo svetlo.

Maršal siđe sa konja.

— Ako je tako, prijatelju, onda nije bitno da li će to biti dan ranije ili kasnije. Odvedite životinje u štalu, pa se tamo preko dobro zagrejte.

Kauboj strese glavom.

— Ne može.

— A zašto ne?

— U prvom redu, gazda je zabranio da uz put svraćamo u salune, a... drugo — nemam para.

— Smestite životinje i pođite preko. Platiću vam jedno piće.

Tek onda se čovek saglasi i dade se na posao.

Vajat sačeka da i kola budu smeštena u dvorište, onda još jednom dobro pogleda u mrtvacu.

Sedokosi Džo Osborn, stajao je pored njega u svojim finim filcanim pantalonama i debeloj kariranoj bluzi.

— Gadno lice.

Vajat se saglasi sa njim.

— Čini mi se da sam ga već negde video.

Niko nije primetio malog Frenkija, koji je gledao kroz rupu od čvora na dvorišnoj kapiji.

Nekoliko minuta kasnije ulete dečak u dvorište. Mahao je komadom papira u ruci.

Vajat mu priđe u susret.

— Frenki! Šta ćeš ti ovde! Ti nemaš ovde šta...

— Evo, mister Erp! To je on! —
Dečak mu pruži list hartije.

Bila je to prastara, zgužvana poternica, a slika na njoj odgovarala je izgledu ubijenog.

Vajat pogleda malog, namrštivši čelo.

— Je li, šta ti zapravo tražiš po mojim ormanima?

— Ali...

— Hajde, gubi se! Javi Džimu Fildu neka dođe ovamo po ovoga.

— U redu. — Dečak odjuri niz ulicu.

Vajat strpa poternicu u džep.

— Dakle, znao sam da njegovo lice odnekud poznajem. To je Džef Everet, drumski razbojnik iz Oklahome.

Kauboj je ispregnuo konje, pa je, uz pomoć momka iz štale, polako smestio celo krdo. A kad je prolazio pokraj maršala, koji je stajao na kapiji, tiho mu reče: — Niste zaboravili, maršale?

— Sigurno da nisam.

Vajat pođe preko u kancelariju i napisu kratak izveštaj.

Mali kauboj Džes Keli uđe u salun. Žmirkao je gledajući slabo osvetljenu ali lepo uređenu prostoriju, osmotri smaragdno zelene tapete, zlatne stubove, ogromno ogledalo iza šanka, zelene kartaške stolove.

— Do đavola! — ote mu se. Tako elegantan salun nije video u životu.

Ali, velika prostorija bila je prazna.

Gotovo prazna.

Za jednim stolom sedeo je čovek. Bio se nalaktio na naslon stolice, polažući lagano, tankim prstima, karte po stolu.

Džes je zapanjeno posmatrao tog čoveka. Da li je taj bio lud? Polagao je karte lagano, gotovo svečano, jednu pored druge, pokrivajući ih, zatim, drugim kartama, da bi ih najzad sve gurnuo u stranu.

Kauboj stavi ruke na tople pločice kaljeve peći i pogleda čoveka za kartaškim stolom.

Za njega je sve ovo bilo kao neka svečana predstava. Elegantan salun, priyatna toplota koja se širila iz peći i onaj stranac za kartaškim stolom. Taj stranac je bio najzanimljiviji. Bio je obučen u crno odelo, koje je bilo jako lepo i sigurno je bilo skrojeno po najnovijoj modi. Imao je blještavo belu košulju i jarko crvenu kravatu. Preko njegovog zeleno-crnog pulovera visio je zlatan lanac za sat.

„Kockar“, pomisli Džes. „Pravi, pravcati kockar. Ali, jedan od onih većeg stila.“

Kauboj je bilo prosto neverovatno da je tako nešto uopšte postojalo. Nešto kasnije, kada se kauboj već privikao na mir ove tako elegantne prostorije, gledajući i dalje u čudnu igru onog čoveka za stolom, došlo mu je u jednom trenutku da se nasmeje. Ali gotovo istog trenutka čovek podiže glavu i pogleda ga.

Džes Keli se strese.

Nebesa! Kakve li su to oči bile! Sive i oštre. Osetio je da mu je njegov pogled prodro do srži.

Kakvog li lica! Veoma usko, veoma tvrdo, veoma uglasto, a ipak je dobro izgledalo. Ispod dobro formiranog nosa nalazili su se brčići brižljivo potkresani. A obrve su činile blag luk iznad očiju. Ovo, kao iz kamena isklesano lice, bilo je bledo.

Gusta, tamna kosa, kratko šišana, češljana je unazad a na levoj strani bio je razdeljak.

Odjednom se kauboju Džesu Kelliju učinilo, da je sagledao čitav jedan svet, njemu do tada nepoznat. Svet hladan, pun oštine i nemilosrdnosti. A ipak je taj čovek, dok je slagao karte, izgledao sasvim drugačije. Mnogo bezopasnije, besmislenije.

U njegovom pogledu je, međutim, bilo nečeg šta je Džes Keli već poznavao. Video je to već u očima Rika Heringtona, Bluma Fedija i Torna Mek Leva. To su bili revolveraši.

Ali, taj čovek sigurno nije bio revolveraš.

Tada, iz jedne sporedne prostorije izađe gostioničar, pa pogleda u kockara.

— Brojutro, Dok!

— Danas ste nešto zakasnili.

— Da.

— Vreme je takvo da se čoveku ne ustaje iz kreveta.

Džes je gledao amo-tamo. Šta li to razgovaraju? Brojutro? Bilo je već podne.

I ono „dok“? Dakle, taj čovek je bio lekar! Do đavola; Njega je sam đavo morao načiniti lekarom. Džes ne bi nikada dozvolio da mu on izvadi metak iz tela. Lagano se od odvoji od peći i priđe šanku.

Čak Bism ga tek onda opazi. Odmeravao ga je nekoliko sekundi svojim dobroćudnim očima, a zatim reče:

— Halo, mister, čime vas mogu poslužiti?

Džes se najednom preplašeno okrete prema kockaru. Osećao je njegov pogled uperen u leđa, kao ubod igle.

— Jedan brendi — reče on tiho. Kockar podiže obrve.

— Ah, vi ste sladokusac kao Dok.

Džes osmotri čašu, pa se onda nagnu daleko preko šanka.

— Smešan momak, jel'? — šaputao je on gostioničaru.

Gostioničar spuštene glave dobaci jedan pogled kockaru i razvuče usta.

— Kako se uzme.

Džes ponovo osmotri svoj brendi, pa se opet okrete.

Dok je postavio karte na sto, podiže ih, zatim, levom rukom i neverovatnom brzinom spusti na desnu. a onda ih strelovito skupi pa načini od njih lepezu.

Džes pogleda u gostioničara, pa se lupnu prstom po čelu. Taj gest nije mogao da se ne razume.

Čak Bism nije mogao da se ne nasmeši, ali je ipak sagnuo glavu.

Džes se opet lagano okrete. Čudnovati doktor je opet imao lepezu od karata u rukama. Lepeza načas nestade da bi se karte opet pojavile nekako preko ruke, kao da mu klize niz rukav.

Džes proguta pljuvačku i razrogači oči.

— Hej! Pa taj je mađioničar! Šta taj ume da izvede!

I još kako je to umeo taj čudnovati doktor! Džes je već video mnogo trikova sa kartama. Kod kuće, na ranču Donalda Kartera u River Bazenu, stari Kraft je znao mnogo trikova sa kartama. A tek onaj kuvar Hevil! I Slim Mek Ken je umeo dobro da barata kartama, a u Rok Springsu je Džes video i jednog mađioničara, koji je na jednoj predstavi pokazao mnogo čudnova-

tih stvari. Ali ovaj neobični lekar je sve prevazišao.

Već u sledećem trenutku, karte su poletele u vis, a zatim nestadoše. Izgledalo je da su se sve rasturile neznao kuda, da bi se zatim, opet stvorile u rukama, kao da ih je neka magnetna sila sakupila. Opet nestadoše, pa se pojaviše i kad je Džes dobro pogledao karata više nije bilo na stolu.

— Nebesa! Ala je taj Dok bio čudnovat čovek! — Džes sjuri svoj brendi u grlo i poruči drugi. Zaboravio je da nema ni centa u džepu.

Upravo je bio ispraznio čašu kad kockar podiže glavu i pogleda kauboj. Džes ostavi čašu. Grom i pakao, kako ga je posmatrao! Jedino mu je ostalo da blene u svoju čašu.

Tog trenutka mali kauboj nije mogao ni sanjati da će ona kartaška ajkula imati značajnu ulogu u događajima, koji će biti veoma značajni za njega, da će mu tim rukama, koje su izgledale da umeju samo da drže čašu sa viskijem ili karte, uskoro spasti život.

Vrata se naglo otvoriše. Dva ogromna čoveka u kaubojskom odelu upadoše unutra. Dobro su razgledali prostoriju, a zatim priđoše šanku.

— Zatvorite vrata — reče gostioničar.

Jedan od one dvojice dugajlija, koji nije imao više od dvadeset pet godina, isceri se.

— Zatvori ih sam, debeljko.

Drugi čovek, sa pravim majmunskim licem, glupo se cerekao.

— Tako je, neka ih sam zatvori, Džim!

Čak Bisn je bio miroljubiv čovek. On se nasmeja.

— Slušajte, momci, nalazite se u Long Brenč salunu i...

— Tako je. To piše napolju. Ali nešto ne znaš debeljko, a to je činjenica da smo već nedelju dana napolju na Mid ranču.

— Aha, — reče gostioničar, glajući rukom svoj šank, uostalom, sasvim nepotrebno. — I da biste mi to saopštili, došli ste ovamo i ostavili za sobom otvorena vrata.

— Napolju je tako hladno, pusti malo toplote i na ulicu — reče Džim Mek Kormik. Učini mu se da bi trebalo da se na ovu svoju šalu glasno nasmeje.

Majmunsko lice se takođe nasmeja.

Gostioničar se uozbilji.

— Zatvorite vrata momci, i nestanite!

— Hej! — poviče Mek Kormik i gurnu laktom svog druga — Ted, pogledaj ovoga!

Obojica su blenuli u kockara, koji je hladnokrvno mešao karte.

— Kada budemo jednu popili, onda ćemo ga opelješiti — zakrešta Ted O'Reli.

Obojica stadoše pred šank pored Džesa.

Onaj sa majmunskim licem gurnu Teksašanina u stranu.

— Gubi se, patuljče! Ovo je mesto samo za muškarce.

— Šank je dovoljno velik — reče Džes ljutito.

— Mali, zaveži gubicu!

To su upravo bile reči koje kauboj nije mogao da podnese. On do tače po ramenu diva sa majmunskim licem. Kada se ovaj okrenuo, Teksašanin ga tako snažno udari svojom desnom rukom u bradu, da se O'Reli ispruži koliko je dug i širok.

Za trenutak zavlada tišina.

— Donesite mi još jedan brendi. Čak, i onom džentlmenu, takođe je-

dan — zazvuča metalan glas u sali.

Džes se okrete. Šta to bi? Zar je to za njega Dok poručio piće?

Tada Džim Mek Kormik počese desnu pesnicu o levi dlan i reče.

— Hej, burazeru, Ted će opet brzo doći k sebi. Za to vreme moraćeš da se zadovoljiš sa mnom.

Zamahne i udari Džesa tako snažno da ovaj polete kroz salu i nađe se pet jardi daleko od šanka.

Iako je bio tako snažno udaren, Teksašanin se podiže i pripremi se ponovo za borbu. On je bio iz Penhendla, a tamo su svi bili srčani borci.

Besno nalete na velikog kauboj.

Tog trenutka se i O'Reli osvesti, pa ga je počeo obrađivati s leđa.

— Stop! — začu se oštar kockarev glas.

Dvojica ogromnih kauboj se začuđeno pogledaše.

— Hej, šta li ovaj hoće?

— Rekao sam: stop!

Kockareve oči su se caklile sivim sjajem, kao da su bile od čelika. Fiksirao je Mek Kormika u lice.

Ovaj oseti kako ga prođoše žmarci. I O'Reli ostavi Džesa.

Sva trojica su blenula u kockara, ne shvatajući šta se to događa. Nije im bilo jasno šta li mu je to palo na pamet. Kako je smeo da se umeša u ovo?!

— Slušaj, burazeru — zabrunđa Mek Kormik. — Tebe ćemo malo kasnije rastaviti na sastavne delove. Moraš malo pričekati. Jel' jasno?

Kockarevo lice ostade bezizrazno i hladno.

— Čak, ja sam poručio piće za onog gospodina.

— Dobro — odgovori gostioničar.

Poznavao je dobro svoje goste, a naročito tog hladnokrvnog doktora.

Znao je veoma dobro šta se sada pripremalo. Zato je ne baš mirnom rukom sipao brendi u Kelijevu čašu, pa je gurnu kauboj.

Ovaj htjede da je dohvati, ali tog trenutka Mek Kormik je zbaci sa šanka.

— Čak, dajte jednu novu čašu — kockarev glas je bio rezak kao sečivo noža.

Gostioničar uze novu čašu. Mek Kormik ponovo podiže ruku. Kockar se i ne pomače, samo mu se donja usna micala dok je govorio:

— Dečaće, na tvom mestu, to ne bih učinio.

Kauboj se okrete, a njegova ruka polete ka koltu.

Bilo je, međutim, prekasno.

Kockar, najednom skoči, a u desnoj ruci mu se nađe jedan srebrni pištolj.

— Ni to ne bih na tvom mestu činio.

Džes je hvatao vazduh. Grom i pakao, kako li je to Dok izveo! Gotovo niko nije ni primetio. Kao da mu je pištolj sam uleteo u ruke! Za ista kao mađioničar.

Dva ogromna goniča krava razjapila su usta. Ni oni nisu mogli shvatiti šta se to, zapravo, dogodilo.

Tada kockar vrati pištolj u futrolu.

Na kockarevom opasaču, sa obe strane, visio je po jedan teški revolver. Tek sada je to Džes primetio. Dok je Holidej sedeo, nikada ovaj mali kauboj ne bi pomislio da ovakav džentlmen ima kod sebe oružje. A da je na sebi imao tako dve velike pucaljke i da je sa njima tako đavolski rukovao, isto kao i sa kartama, to nije mogao da zamisli. To je zaista bilo mnogo. Džes je gotovo zanemeo.

— Ispijte svoj brendi, mister — reče Dok smireno. Još uvek je stajao za svojim zelenim kartaškim stolom.

Ruke Teksašanina je lagano klizila ka šanku. Pri tome je posmatrao Mek Kormika, ali on se ne pomače.

Džes je pio. Do đavola, još nikada mu brendi nije imao tako gorak ukus, čak ni onaj najgori bučkuriš što ga je prodavao Snou, najneuredniji gostioničar na svetu.

Najednom, dugoruki Mek Kormik prekrije šakama lice i počeo da se besomučno cereka. Prosto nije mogao da prestane.

I ono majmunsko lice počeo da se smeje za njim. Jednostavno da mu pravi društvo, a i zato što mu je bilo prilično nelagodno.

Mek Kormik gurnu svog druga. — Čoveče, Ted, kakvi li smo mi idioti! — On se snažno udari po ogromnoj butini, vrišteći od smeha.

Ted se nije smejao tako glasno, nije bio tako siguran u sebe, ali, nastavio je da se smeje.

— Čoveče, zar ne znaš ko je to? Jesi li ikada video da neki kockar poteže tako brzo pištolj? Uostalom da li si uopšte video da neki momak tako brzo poteže pištolj? Čoveče, bogamu, pa mi smo u Dodžu i u Long Brenč salunu! Zar ti još uvek ne znaš ko je taj čovek? Holidej! Dok Holidej!

Potrajalo je nekoliko sekundi dok su Tedu klikeri proradili. A onda se razleže njegov gotovo životinjski smeh.

Dok Holidej?

Džes ispruži glavu kao preplašeni pas.

To je bio Dok Holidej?

Svemoguć! Pa da! Gde li mu je

bila pamet, a gde oči! Jasno, taj čovek je Dok Holidej!

Džes istrese brendi u grlo i dade da mu se natoči još jedan.

Do đavola! Pa, on nije imao ni jedan cent! Sterling je u Čerokiju potrošio poslednji dolar. Doduše, njegov otac je za njega poslao novac banci u Dodžu. Onda, kada je prolazio ovuda, pošavši iz Kanzasa...

Do đavola! A ako se maršal bio samo našalio? Nebesa! To bi bilo fino! Međutim, ako malo razmisli, nije mu tako izgledalo. Naprotiv, on je ostavljao veoma...

Odjednom, na čuđenje prisutnih, Džes počeo ludački da se smeje. Kada se malo smirio, reče, gutajući usput vazduh:

— A on je... on je Vajat Erp! Kakvo li si ti goveče Džes Keli! Ti si punokrvni idiot! Nosorog iz najdublje prašume bi to pre tebe shvatio! — Zatim se obratio gostioničaru: — Još jedan brendi, šankisto!

Čak Bisn je imao mnogo smisla za humor. Nasu kauboju još jedan brendi i reče: — Nemojte piti preko mere, mister, to može da košta prokletu mnogo.

Džes se nasmeja, mekećući kao matora koza... — Skupo? Stari moj, imam ja veliki kredit. Ti i ne slušiš kakav kredit imam. Naime, za mene plaća Vajat Erp, da! Mogu da shvatim da se čudite. I ja bih se čudio. Ali, to je istina. Vaš sjajni maršal je moj prijatelj. On plaća sve što ja popijem, makar popio celu ovu radnju!

Alkohol je već prilično natopio mozak kauboju. On se okrete i zaoblene se u kockara.

— A ovde sedi moj drugi prijatelj. Da! Verovatno mi ni to ne verujete, vas dvojica, prokleti indijan-

ski dustabanlije! Da! Dok Holidej je moj drugi prijatelj! Zar niste videli, hip! On mi je već jednu platio. Da. Meni, prljavom teksaškom kauboju, Džes Keliju, koji tera četrdeset konja iz Šermenena u Teksasu za River Bazen u Vajomingu. — Pogleda ona dva herkulesa od kaubojja staklenastim očima. — Da, momci, vi mi to verovatno ne verujete, ali ipak je tako... Da! — Pogledavši gostioničara doda: — Dođi, debljko, pa mi još jednom napuni čašu!

Mek Kormik počea bradu.

— He, u pravu je! Vajat Erp je takođe ovde. Kakva li sreća što nismo upali u ovu stvar.

Džes lupi šakama po džepovima, pa reče onima koji su ga začuđeno gledali:

— Ovde nema ni centa, ljudi! Ni jednog centa! A ipak mogu ispiti sve što ima u ovoj radnji. Imam kredit stoleća! Veliki Vajat... hik... Veliki Vajat Erp... hik... veliki...

Vrata saluna se otvoriše. Na njima se pojavi maršal. Svi pogledaše u njega. I Džes Keli. A onda, ne pustivši glasa, sruči se kraj šanka.

— Šta je sa njim? — upita čovek iz Misurija.

Čak Bisn podiže glavu, pa je opet, prilično ravnodušno, spusti i sleže ramenima.

Mek Kormikov pogled se zaustavi na maršalu, a O'Reli reče:

— Hej! Slušaj ti, stari slugo, pogledaj ga. To je on. A znaš li ti šta će dragi Džim sada učiniti? On te poziva na jedno piće. Da! Kada sam već naleteo na Dok Holideja, moram iskoristiti i priliku da kod kuće mogu da ispričam da sam čas-kao i sa velikim Vajatom Erpom.

Opet gurnu onoga sa majmunskim

licem, namignu mu i pođe u susret maršalu.

Ovaj pođe nekoliko koraka, prođe pored O'Relija, zastade pred šankom i pogleda u malog kaubojja koji se tu sručio.

— Šta je sa njim?

— Popio je par viskija. Možda je to bilo previše za njega. Možda nije ništa jeo — brbljao je krčmar, polirajući rukavom šank koji je i onako sav blještao.

— Sigurno da nije ništa jeo.

Vajat podiže malog kaubojja, postavi ga na stolicu, uze čašu vode, pa mu je sasu u lice.

Posle ove kure sa hladnom vodom, krivonogi Teksasjanin se osvesti, poskoči i odmah se dohvati revolvera. Blenuo je u maršala i izgledalo je da ništa ne razume.

— Šta hoćeš? Jel'? On je mrtav! Mrtav je on! Ti si ga smaknuo! Šta još hoćeš?... Ti prokleti... prljavi... ej... ej!

Džes obrisa levom rukom lice i skloni ruku sa drške kolta.

Mek Kormiku se učini pogodan trenutak da se umeša.

— Hej, Teksasjanine, došao ti je čovek koji te kreditira! Dođi k sebi! Možda će ti zaista neku platiti!

Džes podiže glavu i zablenu se u kaubojja.

— Šta... Šta... ti zapravo hoćeš?

— Ja neću ništa. Ali ti, ti si tvrdio da imaš kredit. Da za tebe plaća maršal. Ha, ha, ha!

Majmunsko lice se, takođe, nasmeja.

Džes se dotetura do šanka, pa pogleda u jednog, pa u drugog. Gledao je i u Doka Holideja. Najednom se odupre rukama o šank pa ote-

tura ka kockarevom stolu, nagnu se pred njim, uhvati se grčevito za ploču stola, pa se zablenu u hladno kockarevo lice.

— Dok Holidej! — Jednim trzajem se okrete, nasloni se na sto, pa nastavi: — To je Dok Holidej! Moj... moj drugi prijatelj!

Onda se ponovo sruči na pod.

Ovoga puta više nije dolazio k svesti.

— Lažljivac! — cikne Mek Kormik.

— Prijavi Teksašanin! — produži O'Reli.

— Šta vam je uradio taj momak? — upita Vajat dvojicu kauboj.

— Ništa. On je običan lažov. Tvrđio je da ćete vi platiti njegovo piće.

— Rekao je istinu. Šta je popio. Čak?

Vajat plati.

U isto vreme je i Holidej ustao.

— Jedno piće sam ja platio za njega, Čak, zato što je onom majmunskom licu zadao jedan tako čist udarac u vrh brade.

Holidej baci jednu metalnu novčanicu na šank, pa se naže nad Teksašanina. Kad se ovaj ponovo ispravi reče: — Ovaj momak mora da ima čelične nerve. Potpuno je iscrpljen. Verovatno od gladi.

Priđe šanku i odjednom se zagleda u Mek Kormika.

— Ti si me hteo rastaviti na sastavne delove, momče?

Ogromni kauboj preblede.

— Ja... ne, Dok, to je bila samo šala!

Holidej klimnu glavom.

— A sada dobro slušaj, sada će doći šala. Sa svojim prijateljem ćeš uhvatiti ovog Teksašanina, pa ćeš ga preneti preko do Leklerovog hotela i ostaviti ga u mojoj sobi.

— Ali odande će nas izbaciti kada nas ugledaju kako ulazimo sa ovim kaubojem. Mi smo...

— Reći ćeš da sam te ja poslao. Ima li još kakvih pitanja?

Mek Kormik zatrese glavom.

Činilo mu se da je hipnotisan ovim hladnim očima i on više nije imao pitanja.

Kada se ulica bila smračila, mali krivonogi kauboj se odjednom stvorio u maršalovoj kancelariji.

Vajat je upravo nešto pisao. Pero je škripalo po hartiji. Kada ga je Vajat ponovo zamakao u mastionicu, podiže pogled. Onda podiže veliku zelenu petrolejku i skupi obrve.

— Halo, jeste li se ispavali?

Džes je pritisnuo ruke na butine.

— Da.

— Drago mi je.

— Ja... ja... moram... ja mora da sam...

Nesrećni Teksašanin je zamuckivao, tražeći pogodan izraz. Maršal je bio dovoljno tvrd i pustio ga je da se muči.

— Mora da sam se napio, maršale! Moji konji... gde li sam ostavio svoje konje?

— To pitate mene?

Vajat nastavi da piše. Škripa pera nervirala je ovog inače hladnokrvnog Teksašanina.

— Pa, vi ste Vajat Erp.

— Da.

— Pa, vi ste došli sa Sterlingovim konjem do reke, do onog mesta na kom je ona jednooka svinja ubila maloga...

Vajat podiže glavu.

— Šta? On je imao samo jedno oko? To mi tek sada kažete!

Džes je sav sijao. Već je bio veoma blizu toga da pomisli da je celu priču sa Vajat Erpom samo sanjao, ili možda izmislio.

— Da, on je imao samo jedno oko.

— Koliko je godina mogao imati?

— Možda trideset, a možda četrdeset. To je teško reći. Bio je srednjeg rasta, prilično mršav, imao je ukočeno držanje, kratko potkresanu bradu i sive oči.

— Škot! — reče maršal odmah.

— Vi ga poznajete? — zapanji se Džes.

— Možda. U svakom slučaju postoji i jedna poterenica koju sam primio iz Čerokija. Tamo je jedna jednooka lopuža napala banku.

— Jeste li dobili i sliku?

— Na žalost, nisam. Gospoda nisu uvek ljubazna da se fotografišu. Pa, sedite, čoveče!

Džes se okrete da bi našao neku šamlicu, pa kad je ugleda, privuče je i sede. Tek što je seo, poteže ponovo:

— Ja sam Džes Keli.

— Znam.

Džes ispruži glavu:

— Zar?

— Dok Holidej mi je to ispričao.

— Holidej? — Džes protrlja čelo. Onda se tiho nasmeši.

— Sećam se, mora da sam mu rekao da se zovem Džes Keli.

— Svima ste to rekli, i to dosta bučno.

Džes je postajao sve malodušniji. Najzad zapita:

— Mora da ste se za mene dobro ispružili?

— Ne. I Dok je platio.

Džes nastavi. — Ja dolazim... dolazim...

— ...iz Penhendla — prekide ga maršal.

— Onda mora da sam sve ispričao.

— Ne, više od toga niste.

— Dakle, potičem iz Teksasa i već deset godina, gore u Vajomingu imam dobar posao. Mister Karter je sjajan momak. Iako se i pored ranča s mukom probija kroz život, dao je i svima nama da živimo dosta dobro.

— Mora da je i on iz Teksasa.

— Da.

— Ljudi iz Vajominga su veoma zatvoreni.

— To je tačno. Poznajete tu zemlju?

— Da.

Džes izvuče lulu iz džepa, napuni je i pripali. Sa prvim plavim oblačićima reče:

— Gazda je imao majku, a ona je do ovog proleća živela dole u Šermenu. Kada je umrla, mister Karter je otputovao u svoju domovinu. Bio je dosta dugo odsutan...

— Priličan je to put od Teksasa do Vajominga.

Zatim je mali kauboj ispričao da u Vajomingu vlada velika nestašica konja. I oni, koji su tamo mogli da se kupe, nisu bili nizašta. A na ranču su gotovo svi konji bili prestari.

Prilikom svoje tužne posete starom kraju Karter je u blizini Šermana upoznao mladog Lojda Delastradu. Upoznao ga je na jednom ranču na kom su gajili konje. Pašnjaci toga ranča prostirali su se do Red Rivera. Delastradovi su imali najbolje i najpoznatije konjogojstvo u gornjem Teksasu.

Karter je odabrao nekoliko konja koje je nameravao da povede sobom u Vajoming. Desetak dobrih ži-

votinja. Morao bi da ih sam tera preko hiljadu milja. Džes napomenu da gazda više nije sasvim zdrav i da bi mu taj napor mogao doneti bolest, a možda i smrt.

— Tom prilikom — nastavljao je Džes — gazda je saznao da u jednoj rakidžinici konji zimi staju samo trećinu cene koju imaju leti i u proleće. Karter se odmah odlučio. Odabrao je četrdeset konja, platio ih i svojom rukom na svakog utisnuo žig sa trouglastim znakom svoga ranča. Dogovorio se sa Delastradom da će čim počne zima poslati po konje. Pošto je na ranču imao veoma malo ljudi, morao se zadovoljiti time da pošalje samo jednog. Najmlađeg — Džesa Kelija.

Džes je bio ponosan na taj posao. Prvi put u svom životu je trebalo da vodi ovakav posao.

Postojala su još dva razloga zbog kojih je Karter odabrao baš Džesa. Taj kauboj je već više puta učestvovao u gonjenju stoke od Vičita Falsa do Dodža i od Santa Fea do Dodža, i drugo — on je bio Teksašanin. Dakle, čovek za koga je rančer Karter znao da će pre umreti nego da ostavi konje.

Istina, jedan jedini čovek, bio je nedovoljan za tako dug, naporan i opasan put, ali svi Karterovi ljudi su imali preko pedeset godina i ni jedan se više ne bi usudio da ide na put dug hiljadu milja.

Tada uskoči mladi Sterling. Protiv volje svoga oca i on je pošao.

Na tome putu ga je našla smrt. sedam milja pred Dodžem. Jednooki ubica je okončao život tog mladog momka.

Karter je veoma dobro znao kakve sve opasnosti prete na ovom pu-

tu. Konji su na Zapadu bili veoma traženi, Oni su bili potrebni svakom stanovniku Zapada isto kao i hleb. Život bez njih nije se mogao zamisliti. On je znao da nije bio mali broj ljudi koji bi bili spremni da zbog ovolikog broja tako zdravih životinja posegnu i za ljudskim životom.

Međutim, on se nije usudio da pretpostavi da bi na ovom putu mogli stradati Karter ili Džes. Ali, računao je sa prepadima. Verovao je, međutim, da će ova dvojica uspeti da te stvari reše u svoju korist. Zbog toga se pobrinuo da momci ne nose novac sobom, nego da ga Sterling može podići u bankama tri usputna grada: Šermenu, Dodžu i Denveru.

Sterling Karter je bio ubijen.

Ovde je stajao kauboj Džes Keli, koji je video ubicu. Stajao je ovde sa četrdeset konja i ni jednim centom. Iza njega je bilo četiri stotine milja, i najmanje sedam stotina pred njim. Mali kauboj se umorno nasmeha.

— Kada bih mogao leteti onda bi bilo samo šesto.

„Samo”, razmišljao je Vajat.

Novac mu banka, naravno, neće isplatiti, jer je Karter punomoć dao svome sinu.

Džes ustade.

— Da, onda ću polako poći.

Vajat klimnu glavom.

— To je glupost, Džes. Ne možete valjda sami i bez para poći na ovaj put. Do sada je put bio relativno bezopasan, bar što se tiče okoline i ljudi. Međutim, u gornjem Kanzasu ima mnogo bandita koji okolinu čine veoma nesigurnom. Ovo bi bio mastan zalogaj za te ljude. A kako

Je tek u Koloradu! Na istoku su drumski razbojnici, a u brdima gospodari banda „Vukova”.

— „Vuci!” — kauboj skupi obrve. — Mislio sam da ih više nema. Čini mi se, čak, da sam pročitao da ste ih vi iskorenili.

Vajat stade i priđe velikom prozoru, zavuče ruke za opasač i zamišljeno pogleda na zimsku ulicu.

— Iskorenio? Da, Džes. Ja sam onda razjurio jednu bandu, zajedno sa Dok Holidejom. Ali možete biti sigurni u to da se već sakupila nova banda. Pa prošlo je skoro godinu dana. Mogućno je da se međusobno ne sporazumevaju vučjim zovom. Ali to je isto tako opasna i podmukla banda kao što su svojevremeno bili „vuci”. Možda se više ne usuđuju, kao ranije, da napadaju logore drvoseća, ali to ništa ne znači. Logori su danas mnogo sigurnije sagrađeni, mogu da se duže održe i dobro da se brane. Ali, krdo konja, kakvo vi gonite, to je baš ono što banditima treba. A da ne govorimo o Indijancima. Na Zapadu su Timbabaši, na Severu Arapahoi, a na istoku čak Čejeni. Iako su se Indijanci trenutno nešto smirili, jedno krdo konja bi ih opasno razdražilo. Više nego ikada, njima nedostaju konji.

Džes se već sasvim smirio. Čučao je na šamlici, gledajući smrknuto ispred sebe.

Na kraju ustade, gurnu već davno hladnu lulu u džep pantalona, pa pođe prema vratima.

— Maršale, velika vam hvala za piće.

— Kuda ćete?

— Preko u salun...

Vajat razrogači oči.

— Da, moram preko da i Doku

zahvalim za krevet i piće.

— A onda?

— Onda ću poći. Vreme je da pođem dalje.

Vajat se odlučno okrete.

— To ne ide.

— Zašto ne?

— Zato što morate ovde čekati dok ne stigne nagrada.

Džes zinu od iznenađenja i upita otegnuto, teksaški: — Štaaa?

— Nagrada na koju imate pravo.

— Maršal se vrati svome stolu, pa poče preturati po svojim papirima. — Videli ste valjda onu poternicu, koju je onaj dečak juče doneo. Za hvatanje Džefa Evereta sleduje vam nagrada od par dolara... živog ili mrtvog.

— Živog ili mrtvog — upita kauboj bezbojno.

— Da, tako je. A na taj novac morate čekati do sutra.

— Do sutra?

— Do sutra.

— Kako vi to zamišljate? Gde ću spavati? A konji? Bože! — kauboj se lupi po čelu — pa ja nemam novac ni da platim zakupninu za štalu. Zaista moram čekati na taj novac.

— Dakle?

Džes pogleda kroz prozor.

— Dal' bih mogao jednu noć spavati sa konjima?

— Džo Osborn iznajmljuje štalu, a ne hotelsku sobu. Idite preko u Grand hotel. Neka vam daju malu sobu.

— Ali...

— Šta: ali? Nema vlasnika hotela u državi koji uzima unapred novac za sobu. A sutra ćete ga imati.

— Mislite?

— Sasvim sigurno.

Džes otvori vrata.

— I neka vam ispeku dobar biftek! — poviče Vajat za njim.

— Mislite da ću i za to imati para?

— Sigurno, štala ne košta mnogo. Već sam razgovarao sa gospodinom Osbornom. Do viđenja, Džes.

— Do viđenja, maršale!

Pun briga, išao je mali kauboj glavnom ulicom, gledajući u belu fasadu Grand hotela.

Do đavola, zar u tom paklenom Dodžu nije bilo jeftinijeg prenoćišta od tog elegantnog hotela? Valjda je maršal imao nekakvu predstavu o novcu.

Ali, biće najbolje da on jednostavno izvede svog konja iz štale i odjaše iz grada. Negde će među grmljem ili na rubu neke šume logorovati, kao što je to do sada činio sa Sterlingom. Pomisao na prijatan krevet Dok Holideja mu prođe kroz glavu. Ako sa njim uporedi vlažnu, hladnu zemlju prerije...

— Brrr! — Jeza mu prođe niz leđa.

Bacivši još jedan žalostan pogled prema hotelu, okrete se.

— Hej, Džes!

Mali se okrete i preko, kraj otvorenih vrata maršalove kancelarije, ugleda visoku siluetu Vajata Erpa.

— Kuda ste se uputili?

— Kuda? — promrmlja Teksašanin. — Eh, ja ću, ja ću još malo prošetati. To je dobro pred spavanje. Tako radimo svako veče, gore na ranču.

Sišavši lagano niz stepenice, maršal se spusti na ulicu.

— Džes, nemojte mi pričati priče. I ja sam dugo radio na ranču. Niko tamo nije takav idiot da pre spa-

vanja šeta. Tamo imaju previše svežeg vazduha i šetnji preko celog dana. Sutra ćete opet imati dovoljno svežeg vazduha. Idite u hotel, pa se opet ljudski ispavajte. Ali, najpre da se jede. Napred!

Maršal ga uze za rukav i povede ga sobom.

Tek kad se gore u hotelu ugasila mala lampa, napusti maršal svoju osmatračnicu na tremu. A tada odlunja do Long Brenč saluna.

U to vreme tamo je bilo veoma živo. Istina ne tako kao u proletnjim i letnjim mesecima, ali građani Dodža su navikli na ovaj svoj salun, koji je pomalo podsećao na feudalne salone. Tu su se sretali i komentarisali svakodnevne događaje. A njih je, uprkos zimi, i neprijatnom vremenu, bilo na pretek. Gotovo svako veče nekolicina kaubojas okolo rančeva opsedala je šank.

Vajat sede za veliki sto, za kojim su sedeli ugledni građani Dodža. Gradonačelnik ga zapanjeno pogleda.

— Halo, gde li to treba da zapišemo maršale, da ste vi seli za naš sto sa pivom? Šta li to treba da znači?

— Sigurno je nešto naumio. — reče advokat Harvej Lejk, ironično. Bilo je opšte poznato, da taj advokat uskih prsa, sa naočarima, nije bio maršalov prijatelj.

— Tako je, mister Lejk — odgovori maršal mirno. — Tačno je, nešto sam naumio. Tražim nekolicinu ljudi.

— Ja se isključujem — reče advokat zajedljivo.

— Naravno.

Advokat ustade i baci nekoliko novčića na sto, pa pođe.

Ostali ljudi za stolom su se smejali.

Čak Bisn primeti maršala. Začudo ga pogleda i pođe ka stolu.

— Halo, Vajat! Zar vi sedite u mom lokalu? Šta to ima da znači?

— Već sam to malo pre objasnio. Tražim nekoliko razumnih momaka.

Onda objasni ljudima zašto je, zapravo došao.

Sedi Dok Žilber se nagnu napred.

— Zar zaista mislite, Vajat, da ćete za to naći ljude? To je najmanje pet stotina milja, ako ne i više!

— Mnogo više — objasni maršal.

Ljudi zaklimate glavama.

Vajat ustade.

Iznad glava gostiju, koji su stajali oko stola, Vajat spazi Doka Holideja. Nekadašnji zubar, koji je imao doktorsku titulu, sedeo je za stolom sa hladnim izrazom na licu. Škrt u pokretima, ćutljiv. Pored nje ga je stajala poluprazna čaša viskija. a pred njom dve male hrpe komada od po dvadeset dolara.

I to je nekakav život! Život doktora Džona Holideja.

Vajat se okrete i priđe jednom stolu, za kojim su sedeli kovač Džeferson, njegov sin i nekolicina drvo-seča.

I ovde nije bilo nikog ko bi imao volju da pođe na taj put.

Najednom Vajat oseti da ga je neko gurnuo.

Okrete se i ugleda lice starog lekara.

— Recite, zapravo, Vajat, zašto ste došli za naš sto? Niste valjda ozbiljno verovali da bi smo mogli učestvovati u takvom ludom putovanju gradonačelnik Lejk, stari apotekar, krojač Ajzej ili ja?

— Ne, sigurno ne. Samo sam se

nadao da će mi gradonačelnik malo pomoći.

Dok Žilber strese glavom.

— Vi sami imate znatno veći uticaj u gradu, maršale. Uostalom i meni je žao tog siromaha. Video sam ga kad je izlazio iz Leklerovog hotela. Imao je ranu na levom obrazu.

— Onda ste ga u mraku prilično osmotrili — odgovori Vajat.

— Sreo sam ga upravo pred vratima. Svetlo mu je padalo na lice. Već bih ga odavno zaboravio, da ga vi niste tako detaljno opisali. Zaista mi ga je veoma žao, Vajat, ali ja lično ne verujem niti se mogu nadati da ćete naći par ljudi za taj posao. Vi znate da je to daleko i rizično.

Dobro srce ima taj Dok Žilber, svako je to u gradu znao. Godinama je već lečio u ovom gradu i gotovo nema građanina koji mu se bar jednom nije obratio za pomoć. Bilo je gotovo svejedno da li je pri tom imao novca ili ne. U tome je Dok Žilber bio jedinstven u Dodžu. Ostali lekari su lečili samo one ljude za koje su znali da mogu da plate.

Vajat priđe šanku.

— Čak, udri malo po onom svom gongu!

Gostioničar izvuče kolt ispod šanka, uze ga za cev, pa pređe njim preko reda flaša, koje su mu iza leđa bile poredane na polici.

Oštra zveka stakla i metala razleže se prostorijom, i žamor za čas umuknu.

Vajat potisnu nekolicinu kaubojja na stranu i zauze mesto sa koga ga je svako mogao dobro videti i čuti.

— Samo trenutak poslušajte, ljudi!

Slušali su ga.

Međutim, nije bilo ni jednog koji je želeo da pođe na taj put.

Vajat napusti salun.

Posetio je i druge barove i salune, koji su u ovo vreme bili otvoreni.

Drvoseče i lovci na krzna, koji su se još nalazili u gradu, nisu bili zainteresovani za ovaj posao. Zaista nije bilo zabavno, a ni naročito unosno terati četrdesetak konja gotovo osam stotina milja kroz Kanzas, Kolorado i sve gore do Vajominga. Po toj hladnoći, kroz krajeve pune bandita, preko teritorije Indijanaca i preko planina Roki.

Čak da je maršal pomenuo i neku naročito privlačnu platu nije bilo izgleda da se nađu ljudi.

Čudno, ali to je on unapred znao. Pa ipak je pokušao. No, morao se vratiti u kancelariju oborene glave.

Neko vreme je još razmišljao o onom malom krivonogom kauboju, koji će sutra morati sam da pođe na put dug osam stotina milja, sa četrdeset konja, na put koji je bio sasvim neizvestan, da bi stigao do svog Vajominga.

Razmišljao je još i o tome šta mu je taj čovek pričao o svome gazdi. Ranč je jedva mogao da živi. Putovanje na jug je stajalo rančera gotovo ceo njegov imetak. Taj imetak bilo je ovih četrdesetak konja. Ako oni ne stignu u River Bazen, on je propao.

Da, tako je to izgledalo, a tako je sasvim izvesno i bilo. Uz udarac koji će ga zadesiti kad bude čuo za sinovljevu smrt, došlo bi još i to.

Vajat je satima sedeo za svojim radnim stolom u maloj kancelariji razmišljajući.

☆

Drugo jutro stajao je Teksašanin pred maršalovom kancelarijom.

Vajat pođe napolje. — Evo, Džes, ovo je vaš novac.

Predade mu pedeset dolara.

Džes ih uze, stavi ih u džep, pa pogleda niz ulicu. Kanzaško nebo bilo je teško i sivo.

— Pa, onda, poći ću na put — reče kauboj. Onda se najednom okrete i pogleda maršala.

Nebesa kako li je taj izgledao.

Bio je obučen u crne pantalone od teleće kože, crne čizme, kratak kožni prsluk i crvenu košulju, a na rukama je imao kožne rukavice.

Na grudima nije imao zvezdu.

Zato je na sebi imao širok crni opasač od bivolje kože, načiškan mećima. Za pojas je, sa svake strane, bila okačena po jedna futrola. Levi kolt mora da je imao preko četrdeset santimetara. Sa desne strane je nosio jedan teški pištolj, kalibra četrdeset pet.

Iza maršala, na zatvorenim vratima, bila je oslonjena jedna velika vinčesterka tipa 73.

Ispred zgrade bio je privezan osedlan, divni dorat, vitkih visokih nogu.

Džes podiže obrve.

— Spremili ste se da nekuda krenete?

— Da.

— Kuda, ako smem da pitam?

— Za River Bazen.

Džes se zapanji. Isturio je glavu napred kolikogod je mogao, skupio obrve i dobro pogledao u maršala. Mora da nije dobro čuo.

— Šta?

— Za River Bazen, za Vajoming. Kauboj pređe rukom preko lica i

gurnu šešir na potiljak. Onda se uhvati za jedan stub trema da ne bi pao.

— Kuda krećete?

— Do sada nisam primetio da ste gluvi, Džes.

— Dakle, zaista ćete jahati za Vajoming?

— Da.

— Slučajno?

— Sasvim slučajno.

— Onda bih mogao... mogao bih poći sa vama, ako vas to ne smeta.

— Baš me ništa ne smeta.

— Naravno, ne morate jahati za krdom. Napred nema prašine. Biće mi zadovoljstvo da ostanem iza krda. Onda bih mogao... to jest... mogao bih ostati za konjima i sva-ko bi imao jednu stranu slobodnu, tako da je može osmatrati. Vi napred, a ja pozadi. Nažalost, Sterling i ja onog jutra nismo tako činili. Gazda je bio naredio da ja moram jahati napred. Naravno da nije mogao stalno da guta prašinu. Vi znate šta znači jahati iza krda. No, ako ste zaista napred, onda... — Skide šešir sa glave i lupi se njime u butinu. — Grom i hiljadu paklova. pa to je sjajno! To mi neće niko verovati, kada budem pričao, da je Vajat Erp jahao sa mnom.

— Oni će morati verovati.

— Kako to?

— Zato što ću nazad jahati tek kada životinje budu na ranču.

Mali kauboj odahnu. Očigledno mu je bio pao kamen sa srca.

— Reći ću vam iskreno, gospodine Erp: cele protekle noći nisam oka sklopio. Nisam mogao da zaspi.

Vajat mu je to verovao. Bio je to pakleni posao. Jahati sa četrdesetak konja osam stotina milja, to je bilo

užasno. Iako su konji bili brži od goveda, to je bilo još teže. Bili su nervozniji, nemirniji, plašljiviji i osetljiviji. Džes bi radije sam terao tri hiljade goveda. Ali, konje, to je bila gadna stvar.

Sada će sa njim jahati i maršal. Do đavola! Istina i dva čoveka nije bilo dovoljno za četrdeset konja, ali taj Vajat Erp je važio za dvojicu, to je Džes dobro znao.

— Onda, možemo li poći? — upita maršal.

— Možete se pouzdati u mene, šefe — nasmeja se mali kauboj.

Vajat pođe sa njim ka štali za iznajmljivanje.

Najednom kauboj zastade.

— Šta je sad? — upita Vajat.

Mali ga zabrinuto pogleda. — A ono? — On pokaza glavom prema maršalovoj kancelariji.

Vajat se nasmeja. Bat Masterson će uskoro doći iz Sent Luisa. On će me zamenjivati. Sem toga, zimi ovde nema naročito mnogo događaja. Oni će sasvim dobro izlaziti na kraj sa svim problemima i bez mene.

Izveli su životinje. Džes plati, a onda pođoše.

Vajat još jednom pogleda niz mirnu ulicu. Bio je obavestio samo svog stanodavca, starog Francuza Leklerka, da će neko vreme biti odsutan.

Na žalost, nije mogao deliti vesele svog saputnika. Znao je bolje od bilo kog drugog šta znači da svega dva čoveka teraju toliko konja ovolikim putem. U predelu stomaka imao je proketo neprijatan osećaj, kada je polazio.

Jahao je napred. Jake pletene uzde vranca predvodnika bio je privezao za svoje sedlo.

Maršal Erp zaista nije imao pri-

jatan osećaj kada je polazio sa malim Teksašaninom na ovaj veliki put.

Džes je sedeo zviždućući u sedlu. Oko njegovih očiju bilo je bezbroj sitnih borica od smeška i sreće.

Osamdeset milja je već bilo za njima.

Tri dana je krdo trupkalo, njišteći, kroz ovu hladnu zemlju.

Išlo je sporije nego što je Vajat očekivao. Leti ili u proleće krdo bi ovaj put prešlo za mnogo manje vremena. Velike jesenje kiše razmekšale su zemlju na ogromnim prostorima. Konji su do gležnjeva tonuli u blato. Miljama nije moglo biti ni govora o nekom kasu. Situaciju je otežavala i magla, koja je smanjivala vidljivost na minimum. Često se časovima nije video prst pred nosom. A već u pet časova padao je mrak, tako da je bilo nemoguće nastaviti jahanje.

Oko podne su prolazili pored naselja Konkvest, a popodne su pošli u pravcu Tribuna, koji je ležao nekih dvadeset pet milja severozapadno od Konkvesta.

Ravnica je ostajala za njima. Okolina je lagano postajala valovita, a u toku popodneva, naišli su i na gromade stenja u kraju obraslom niskim grmljem. Magla se spustila na zemlju, tako da je vidljivost bila jedva pet jardi.

Vajat je jahao između dve visoke stene, prolazeći kroz jedan tesnac, kada najednom zastade.

I pored topota konja iza sebe, učini mu se da je čuo neki šušanj.

Odmah odvede konja predvodnika u jedno udubljenje, u kome bi

krdo imalo dovoljno mesta da se smesti.

Džes koji je sa kolima bio na kraju, zastade.

Najednom pripuca.

Džes je bio na putu.

Metak udari tik do njegove glave, u kola.

Mali kauboj se istog trenutka sruči iza daske za kola i privuče svoju pušku.

Do đavola, šta li je to? Gde li je maršal?

Tamo gde su se stene suzile na najviše trideset stopa visine, ostavljajući samo uzan prolaz, stajala su tri jahača.

Vajat je već skočio sa konja i spretno se sakrio iza jedne izbočine u steni.

— Izlazite momci! — poviče jedan od jahača.

Vajat i Džes se ne pomakoše.

— Napred! — izdra se čovek. — Znamo da vas je samo dvojica! Napred! Izlazite!

— Oslobodite put — odgovori maršal.

— Hej, gde si se sakrio, lopužo jedna!

— Nestanite sa tog prolaza, inače ću vas oduvati.

Tada se ona trojica povukoše unazad.

Vajat navuče vinčesterku preko ramena te se preko stene prebaci gore. Pripri se uz zemlju, šunjajući se prema prolazu.

Od one trojice nije bilo ni traga.

Najednom, sa svih strana pripuca.

— Opkoljeni ste, prijatelji! Izlazite napolje!

Džes, koji još nije primetio Vajata gore na stenju, opsova. Baci se sa konja, te se privuče okomitoj steni,

šunjajući se dalje prema prolazu, koji je vodio ka otvorenom prostoru. Pušku je gurao pred sobom, da pripuca.

Glasan smeh bio je odgovor.

— Ostavite se ludorije, ljudi. Nemate ni najmanju šansu. Izlazite! Dobićete brz metak, pa ćete se rešiti brige za dalji život. Što da se dalje mučite s tim konjima? Nije važno da li ćete ih predati u Koloradu, svom gazdi, koji vas ionako slabo plaća, ili ćete ih dati nama...

— Za jedan metak — prekide ga Džes. — vi proklete lopuže! Pre toga, pođite svi u pakao.

— Hahaha! To je zaista šaljivo. momci, jel'? — vikao je bandit. — Žao nam je, ali ovi konji su nam mnogo potrebni. Zato smo odlučili da ovde pričekamo na vas. Na žalost, nama su potrebni samo konji.

— Onda uzmite ovo! — besneo je mali kauboj, isturivši pušku ponovo napred, pucajući. Bio je podivljao od besa i nije prekidao vatru.

Ironičan smeh bio je odgovor.

Džes se okrete očajan.

Gde li je maršal?

Maršal je ležao pripijen uz rub stene, gledajući nazad prema konjima i uskom prolazu kroz koji su ušli u ovu mišolovku. Tamo su bila dva jahača. Onaj jedan je želeo da smakne Džesa. Uspravi se na sedlu, namesti pušku i pažljivo nanišani.

Tada prasnu pucanj.

Ali, on je dolazio sa vrha stene.

Vajat je pripucao.

Drugi jahač odjuri uz užasnu derjavu.

No, ni on nije stigao daleko. Teški bantlajm-kolt ponovo grunu, i drugi metak izbacila i njega iz sedla.

Džes zviznu.

— Nebesa! Ala su to bili pogodi, šefe. Dva su mrtva. Koliko ih još ima napolju?

— Nemam pojma. Trojica sigurno — odgovori Vajat gotovo šapatom dok je gore menjao svoju poziciju. Pucanjem se bio otkrio i sad je morao da promeni mesto.

Neko vreme, zavladao je mir.

Onda se začu glas spolja.

— Napustite to već jednom, momci. Dobro ste gađali, ali to je besmisleno. Stiv, onaj što je ležao dole u kotlu kod vas, bio je moj brat. Do sada niste morali otići na onaj svet, sada to sigurno mora da se dogodi. Da, izlazite, nas je sedmorica.

— Da, sedam prijavih balegara, od kojih smo dvojicu oduvali.

— Kukaj samo, momče, to ti neće pomoći. Ja sam Bob Federer. Ono što naumim, to i sprovodim.

— Dakle, još petorica — razmišljao je Vajat. — Gadna stvar. Ako je banda spretna, mogla bi lako da manevriše. Treba samo da se na obe strane kotline popne po jedan čovek, koji bi tamo...

Vajat, koji je pažnju usredsredio prema desnoj steni, najednom vide senku jednog šešira, zatim glavu, pa rame.

Bantlajn osu vatru.

Začuše vrisak.

Čovek iz Misurija se brzo okrenu.

Baš u tom času se jedan čovek na onoj steni uspravi.

Vajatom pucanj se razleže malom kotlinom.

Ne ispustivši ni glasa, čovek se preturi i pade nazad.

— Bravo! — viknu Teksašanin i skoči napred kroz tesnac.

Tada spreda prasnu jedna puška. Metak udari pored Džesa u stenu,

odbi se i pogodi ga u glavu. Džes pade na stranu kao pokošen.

Vajat stegne kolt u levoj ruci. Otputa još komad puta, napuni bubnjić revolvera sasvim bešumno, uze i drugi kolt u ruku, a vinčesterku, spremnu za dejstvo, stavi kraj sebe.

— Momče! — zagrme ispred njega. — Vidiš kako se stvari odvijaju. Tvoj prijatelj leži tamo i ne baljezga više. Predaj se i ti.

Vajat je ćutao.

Znao je da je sada sve na jednoj karti. Imao je pored sebe tri jahača, ona ista koja su ranije stajala na ulazu u kotlinu.

— Izlazi! — derao se Bob Federer besno.

Onda se začu pucanj. Kao čarolijom, bila je magla, najednom, nestala.

Vajat ugleda ispred sebe grmovit teren, vide trojicu ljudi, dobro je video i strelca, ali je znao i to da će i oni njega već sledećeg trenutka ugledati.

Pucao je.

Čovek dobi udarac, zanjše se u sedlu, grčevito se uhvati rukama za sedlo, ali je najзад ipak skliznuo na kamenitu zemlju. Njegov pokušaj da se održi u sedlu bio je sasvim bezuspešan.

Vajat se okrenu, pa više slete, nego što je sišao sa stene prema udubljenju u kom su se nalazili konji.

Pet jardi ispred njega, usred uvalice, ležao je Teksašanin. Sa njegovog čela curila je krv.

Vajat stisnu zube.

Šta je mogao učiniti?

Napred su bila još dva čoveka.

Možda je još jedan bio pozadi.

Vajat odlučio da se privuče kraju kotline, da bi osmotrio kakva je situacija izvan nje.

Samo što je stigao do izlaza, vide kako je jedan jahač protrčao oko ove mišolovke. Onda, iza jednog grma iskoči još jedan čovek i baci se u sedlo. Jahači poleteše prema kotlini, tamo gde su već bili Bob Federer i ostali.

Imao je, dakle, još uvek trojicu protiv sebe.

— Izlazi momče! — začu se sa ulaza.

Onda ih Vajat spazi. Sva trojica su išli peške, sa rukama koje su visile sasvim uz drške revolvera. Išli su prema središtu kotline.

Najednom su želeli da se bore fer. To je, očigledno, bila klopka.

No, uprkos tome, Vajat je odlučio da im se suprotstavi. Prođe pored konja, u sred ovoga kotla. Onu trojicu je držao na oku. Što je bilo najgore, morao je osmatrati i okolne stene.

Ali, banditi su bili ubeđeni da će lako savladati ovog usamljenika.

I čovek iz Misurija je vratio svoje oružje u futrole.

Ljudi stadoše nedaleko od ulaza.

Jedan mršavi momak, lukava lica i upalih obraza, zalaja:

— Hej, prijatelju, sada je igra završena!

— Izgleda da si u pravu — odgovori čovek iz Misurija hladno. Svaki mišić, svaki nerv, bili su mu napeti do krajnjih granica. Spuštene glave i ruku ukrućenih i opuštenih niz bedra, stajao je pred ovom trojicom, na svega trinaestak jardi.

Tako će brzo potegnuti pištolj, kako nikada u životu nije činio.

Moraće, inače... On nije bio u situaciji da puca jednom ili dvaput. On je morao da puca tri puta i to pre no što bi ma i jedan od one trojice dohvatio revolver.

„Pucaću desno, sa kuka“, prolete mu kroz glavu.

Bio je hladan i potpuno miran.

Znao je da će još dok izvlači revolver, nategnuti oroz, da će ga još za vreme izvlačenja toliko potegnuti nazad, da će moći da puca čim cev izađe iz otvora futrole.

Pucaće samo desno.

Sav se skoncentrisao na desnu ruku.

Tada Bob Federer podiže glavu i zakrešta:

Hej, ti, ne računaš valjda da imaš neku ozbiljnu šansu?

— Jel' te to nervira? — odgovori Vajat.

Federerove ruke podoše na dole.

Vajatov kolt polete gore.

Tada jedan oštar, metalni glas uzdrma živce banditima:

— Ruke u vis!

Federer i njegova dva pajtaša su se lagano okrenuli.

Osam jardi iza njih, na jednoj maloj uzvišici, stajao je jedan čovek, potpuno sam.

Bio je visok, mršav, imao je blede smeđe lice, a na sebi je imao odelo koje je za ovu okolinu bilo potpuno nezamislivo: mišje sive boje, skrojeno po najnovijoj modi. Košulja je bila sasvim bela, a crna mašna je bila od somota.

U svakoj ruci čovek je držao po jedan srebrni revolver.

No, nisu samo ova dva kolta bili činjenice zbog kojih se banditima ledila krv u žilama. Bile su to, pre svega, oči, ledene oči koje su sevale sa ovog mršavog lica.

Federer proguta knedlu.

— Hej, ko ste vi? — uspe nekako da izgovori.

— Moje je ime Džon H. Holidej. Ako ti to što kazuje, onda znaš i

to da se ja pojavljujem tamo gde se puca.

Federer spusti glavu.

— Holidej! — promuca on.

Ostala dvojica bandita ukočiše se, kao da su bili od kamena.

Holidej je stajao ovde raširenih nogu, ludo elegantan, usred prerije, sa svoja dva revolvera sa kojima je fantastično rukovao.

Na licu čoveka iz Misurija pojavi se zadovoljan osmeh.

Holidej je bio ovde, kao da je nikao iz zemlje, više od dvadeset milja dalje od mesta na kome je Vajat mislio da se on nalazi.

U međuvremenu je i Vajat izvuкао svoj bantlajn iz futrole.

— Skidajte opasače — naredi on grubo.

Dvojica Federerovih pajtaša ot-kopčашe revolvere. Opasači načičkani mecima padoše na zemlju.

Federer je još uvek sa nevericom u očima buljio u kockara.

— Vi ste Dok Holidej — uspe nekako da promrsi kroz zube.

— Dakle, veseli me da me poznaješ — odgovori kockar prijateljski, čak se učinilo — suviše prijateljski, a zatim hladno nastavi: — Otkači svoj opasač, mladiću.

Tada Federerova ruka polete ka revolveru.

Dva pucnja zapraštашe.

Dva mala oblačka od baruta pojavise se na obe strane tesnaca.

Federer kriknu kao ranjena zver.

Vajat mu je smrskao levu, a Holidej desnu ruku.

Igra je bila završena.

Vajat sveza onu dvojicu bandita, koji su zapanjeno posmatrali šta se dešava.

Holidej priđe, pripali najpre jednu dugu cigaretu i naže se nad Džes

Kelijem. Okrete ga na leđa i pogleda u lice. Potrča do svoga konja, vrati se i stavi malom kauboju za-voj na ranu.

— Zlo? — upita Vajat.

Holidej odmahnu glavom.

— Lopuže su ga slučajno tako pogodile. Okrznuo ga je metak.

Vajat obide teren.

Ni jedan od bandita nije bio mrtav. Jedino je teže ranjen bio onaj što ga je prvog izbacio iz sedla. On više nije mogao da se podigne. Ostali su se lagano oporavljali.

Vajat ih sve razoruža, skide sedla sa konja, poveže ih sve zajedno i pruži Holideju uzde.

Džes je čučao na zemlji, gledajući tupo oko sebe. Nije shvatao šta se to dogodilo. Jedan dobar gutljaj viskija iz kockareve flaše vratio ga je u život. Ustade i pođe svom konju.

— U redu, možemo dalje.

— Vi ćete na kola — objasni Vajat. — Sem toga, tako mnogo nam se baš ne žuri.

Holidej je posmatrao bandite, koji su, psujući i stenjući, čučali oko Federera.

Vajat je pokupio oružje od bandita, a kada je i poslednji opasač bacio na kola vrati se Holideju.

— Kuda ste pošli?

— Možda nećete moći da shvatite, ali hitno moram da stignem u River Bazen u Vajomingu.

Vajat zaklima glavom.

— Kako ste baš na ovo naišli?

— Jučer sam primetio da je grad ostao bez maršala. Uveče je Master-son stigao poštanskom kočijom. Posle kraćeg razgovora saznao sam da ste otišli — i onda sam se iznenada setio da i ja moram hitno za Vajoming. Nikada još nisam bio tamo, kažu da je to veoma lep kraj.

Vajat se pope u sedlo, smeškajući se.

— Zimi je tamo nešto manje lepo.

— Nemojte to reći. Imao sam jednog jasnog poznanika koji mi je uvek govorio da je vazduh u brdima značajno zdraviji nego u Long Brenč salunu.

Tog poznanika maršal je poznavao veoma dobro. Naime, on sam je to Holideju govorio. Znači, Holidej je opet pošao za njim. I opet je — izgleda da je za takve situacije imao dobar nos — stigao u pravom trenutku.

— Nećete, valjda, u tom odelu poći na tako dalek put? Mi, osim toga, gonimo konje.

— Žao mi je, maršale. Imao sam samo to odelo. Već mesec dana nikako da mi se nasmeje sreća. Nadam se da ćemo uskoro proći kroz neki grad. Tamo ću zaraditi drugo odelo.

Takav je bio taj nepopravljivi Holidej. Saznao je da je maršal otišao sa malim kaubojem i od tog trenutka ga više ništa nije moglo zaustaviti u Dodžu. Kejt Fišer, njegova prijateljica, bila je suviše slab razlog da on ostane u Dodžu. Jednostavno je seo na konja i odjahao za gonničima. Očigledno je jahao veoma brzo, jer mu je konj još uvek bio prekriven znojem.

— Prebacićemo na vašeg konja jedno čebe, pa neka lagano kaska za ostalim konjima — reče Vajat. — Skinite sedlo i odaberite drugu životinju.

Holidej se okrete, a pogled mu se zaustavi na jednom šarcu, koji mu se već ranije bio dopao. Bila je to divna životinja, vitkih nogu, sa divnim crno belim šarama. Ličila je na po-

klon nekog velikog poglavice Indijanaca.

Pripremili su se za polazak.

Federer se podiže uz stenu, kraj koje je dotada čučao, tvrda izraza na licu. S mukom je prikrivao bol, prišao na pet koraka, podigao glavu i pogledao u kockara.

— Hej, Holidej! Vi izgleda da ste gazda ovih goniča? Kako vi to zamisljate? Mi nemamo ni oružje, ni municiju, a do prvog grada ima više od deset milja. Svi smo ranjeni. Deset milja, to možda znači...

— Deset milja su dobar i zdrav deo puta za jahače čije su se noge od dugog jahanja udrvenile — odgovori kockar, cerekajući se, pa nastavi na svoj način: — Možda ćeš se uz put setiti kako si srećan što si živ i što nisi vezan odveden nekom šerifu u grad.

Vajat je gledao preko glava bandita. On nije imao milosrđa za ovakve bitange. Već će oni nekako pomoći jedan drugom.

— Svoje konje i oružje možete uzeti u kancelariji šerifa u Tribunalu, ako vam to čini veselje, naravno. Pronađite neki drugi zanat, ovaj posao vam se očigledno ne isplati.

Uze uzde u ruke i odgalopira.

Crni vranac, predvodnik, pođe za njim.

Holidej ostade levo uz krdo.

Džes je čučao malo skupljen, pozadi na kolima. Kada mu je posle nekoliko milja Holidej ponovo pružio flašu sa viskijem, lice mu se ozari.

— Dakle, Dok, vi ste zaista pravi anđeo...

Bilo je devet časova kada je krdo konja ušlo u glavnu ulicu Tribuna.

Tribun je bio mali gradić, sagra-

đen od dasaka sanduka. Takvih gradića ima na stotine na Zapandu. Široka ulica presecala je grad. Kuće pripijene jedna uz drugu. Skoro svaka je imala trem. Zatim, dve tri sporedne ulice.

Vajat priđe jednom čoveku i upita ga za štalu za iznajmljivanje.

— Štala za iznajmljivanje za ovoliko konja, tako nešto ovde zaista ne postoji, mister.

— Znae li, možda, neko drugo mesto na kom bismo mogli da sklonimo konje preko noći?

— He, da! Brek ima iza svoje kovačnice jednu veliku šupu koja stoji prazna...

Džim Brek iznajmi Vajatu šupu za jednu noć.

Šerif Handerson razrogači oči kad ugleda onolike opasače sa pištoljima i kada je čuo celu priču.

— A, gde su konji?

— U šupi. Stavio sam ih u jednu sporednu prostoriju.

— Pretpostavljam da će oni lopovi preduzeti sve da bi došli do svojih stvari.

— I ja pretpostavljam da bi se to moglo dogoditi. Ne bi bilo loše kada biste malo pripazili na ovu bandu. Pošto nemaju konje, sigurno je da će se izvesno vreme motati po okolini.

Šerif se složi s tim.

Vajat se pozdravi.

Holidej je čekao napolju.

— Gde je Džes — upita čoveka iz Misurija.

— Poslao sam ga preko, u hotel. Poručuje večeru za nas.

Posle večere kockar ustade.

Vajat ga upitno pogleda.

Holidej stavi jednu od svojih tankih cigareta u usta, zapali je i stavi

svoj crni, plitki šešir na glavu, pa pođe vratima.

— Malo ću pogledati preko u salunu. Možda će neko od gospode pokazati volju da pokloni Džonu Holideju odelo za putovanje.

— U šest časova ujutro moramo dalje — reče Vajat.

Kockar samo klimnu glavom, dotiče u znak pozdrava kraj svog šešira i pođe napolje.

Vajat i Džes pođoše u šupu, u kojoj su pripremili ležaj na jednoj velikoj gomili sena.

Kada je čovek iz Misurija sutradan rano ujutro stupio pred vrata šupe, lice mu zaslu hladna snežna kiša.

Džes se upravo iskobeljao iz svog čebeta.

— Kako izgleda napolju, šefe?

— Ne baš naročito lepo...

Džes dođe do vrata.

— To vi nazivate „ne baš naročito lepo“? Pa to je strašno. Sneg! Do đavola, a kako li će tek izgledati gore u brdima?

Spremiše se. Izvedoše konje i stadoše u glavnoj ulici.

Vajat pogleda niz ulicu, koja je još bila u tami.

U krčmi preko još je gorelo svetlo.

Baš tog trenutka se otvoriše vrata i na njima se ukaza Holidejeva figura.

Kockar pogleda u nebo, duboko udahnu i pođe na ulicu.

Vajat je vodio njegovog šarca.

— Popnite se, Dok, inače će vam sedlo pokisnuti.

Holidej se pope.

Jahanje se nastavi.

Holidej začas zastade, pa upita:

— Jel' Astor sledeći grad? Nešto oko jedanaest milja. Tamo ću, valjda, moći da kupim novo odelo i pelerinu?

— Nećemo mi tamo stići tako brzo, Dok.

— A ko je to od vas tražio?

— Pa, dok na kartama zaradite novo odelo...

— Mislite dok ga kupim!

Vajat upitno skupi obrve.

Tada kockar stavi ruku u levi unutarnji džep kaputa i izvadi debeo svežanj novčanica.

— Šta? Zar ste to sinoć zaradili?

— Sinoć? No, ja sam do kojih četiri sata stalno gubio. Sav svoj novac. Sve ono što sam bio ostavio za „crni fond“ za ovaj put sve sam bio izgubio. A za to sam hteo da kupim odelo, pelerinu i veš. Nisam imao sreće. Tek oko četiri časa je stigla. A sada je šest. Pri tome se lupi po džepu. — Uvek sam govorio, maršale, bavite se pogrešnim poslom. Samo radite, radite, a zaradite tako malo para.

— Ne bih to rekao. Ja, zapravo, dovoljno zarađujem.

Kockar se nasmeja.

— Da, sasvim dovoljno. Ali, zato stalno rizikujete svoju kožu. Bijete se sa banditima za one kukavne gradske frakove, za nekoliko Indijanaca, za konje drugih ljudi...

Snežna kiša ih je tukla po licima. Svakog trenutka je postajala sve jača.

Pokisli skroz, stigli su u Aster.

Ispred radnje, Holidej siđe sa sedla.

— Preko ima jedan hotel. Tamo ćemo se presvući.

— Šta znači „ćemo“ — upita Vajat, koji je još uvek bio u sedlu.

— Pa da, ja sam za svakog od nas po nešto kupio. Sem toga, vaša pelerina nije više nizašta, maršale. Nadam se da se slažete sa mnom...

Tog dana prešli su trideset milja.

Snežna kiša bila je tako uporna i jaka da je obode šešira pritisla na lica ljudi. I pored novih engleskih pelerina, voda im je prodrila do tela i slivala im se niz vrat i leđa. Kožna odela bila su skroz mokra, i čizme i opasači, sve, sve.

Na izvoru reke Big Sendi našli su jednu praznu poštansku stanicu za izmenu konja. Tu su se pripremili da prenoće.

Sit i u suvom odelu, stajao je Teksašanin u prvoj smeni na tremu, tupo gledajući u sneg, koji je nemilice zasipao okolinu.

Vajat i nekadašnji zubar čutke su čučali kraj kamina, gledajući u praskavi plamen i slušajući prijatno pucketanje drva.

Kada se prostorija bila zagrejala, skide Holidej svoj debeli pulover, a cigaretu prebaci iz jednog ugla usta u drugi.

— Divan posao — reče tiho.

— Zašto ste, zapravo, pošli za nama — upita čovek iz Misurija, gledajući i dalje u vatru.

— Ja to zapravo i sam ne znam, zaista smešno. Možda zato što u Dodžu više nisam imao sreće.

U to nije verovao čovek iz Misurija. To nije prvi put da ovog čoveka ne prati sreća, ali to je obično bio prolazan period.

Šta li ga je natéralo na ovaj put? Da li je opet tražio neku avanturu? Sigurno nije. Kakvo li je to zadovoljstvo bilo putovati osam stotina

milja preko ove hladne, pokisle zemlje.

Veoma bedna avantura!

Vajat izvadi jednu od svojih crnih cigara iz džepa, pripali šibicu i počeo čutke da puši.

Kvaka na vratima se pomače i vrata se otvoriše.

Pred vratima je stajao jedan prastari čovek. Njegova tršava kosa bila se slepila po izboranom čelu. Samo na jednom mestu njegovog šešira bilo je nešto što je ličilo na obod. Njegov tamni kaput bio se napio vlage. U desnoj ruci je držao pušku.

— Šta je novo, mister? — upita Vajat staroga.

Starac je, međutim, i dalje buljio svojim staklastim očima.

— Šta ćete vi ovde?

— Nameravamo ovde da provedemo noć.

— Uđite, čoveče, inače ćete sve ishladiti.

Ali, starac je i dalje stajao kraj otvorenih vrata. Odjednom ispruži pušku.

— Biće bolje da ovu batinu za pucanje spustite, stari — reče Holidej. Ne volim kada u mene gleda puščana cev.

Starac pogleda u Holidejeve oči.

— Ko ste vi?

— To bismo najpre voleli da čujemo od vas, mister. — Vajat priđe starcu: — Uđite već jednom ili idite.

Starac ostade da stoji, ne zbunivši se.

— Ovo je moja kuća, moja stara kuća.

— Slušajte, pa to je jedna napuštena poštanska stanica.

— A ja sam Džol Ripli, ovde sam bio dvadeset godina upravitelj pošte.

— I pored toga, mogli biste ući!

— Od toga neće biti ništa. Ima da se gubite.

Holidej se tiho nasmeja.

— Šta je tu smešno? Da vi možda niste sa onim konjima?

— Konjima? Ne. Ali, ako vas to baš jako interesuje, ja sam novi guverner Kolorada. Poznato vam je da od 1878. godine Kolorado spada u Sjedinjene Američke Države.

Starac upre svoj ukočeni pogled u kockara. Merkaio je njegovu elegantnu pojavu, gledao je u zeleni kaput, čistu belu košulju i crvenu kravatu. Ništa manje ga nije zanimala Holidejeva tanka cigareta i zlatan lanac za sat. Polako je dolazio do jednog čudnog zaključka.

— Vi ste guverner? Upravo tako sam i pretpostavljao. Dobro je što sam vas sreio. Imam, naime, jedan pódnesak na čije rešenje čekam godinama. Zašto sam morao da odem odavde? Zašto čučim u onoj šupi, koja svakog trenutka može da mi se sruči na glavu? Dvadeset godina sam ovde radio, a sad sam već pet godina u ovakvoj situaciji. Postao sam prava ruina.

• Starac pogleda u velikog maršala.

— He, to ću vam reći. O Božiću ću imati devedeset. Recite i sami, nije to neka starost zbog koje bi čoveka trebalo isterati iz službe!

Vajat je morao uložiti dosta truda da se uzdrži od smeha.

Holidej upade u reč.

— Ne, gospodine Ripli, to zaista nije starost zbog koje bi čovek morao da napusti službu. To moram priznati. Sada nam još samo objasnite jedno: zašto jašete okolo po noći?

— Jašem? Pa ja više nemam konja. Čak ni to. Video sam krdo, pa

sam pošao za njim. Ne mogu da spavam. Naročito noću. Po danu ponekad prodremam nekoliko časova. Ali noću sam budan.

— Odlično — objasni Holidej. — Onda odmah za vas imamo stražu!

— Da?

— Videli ste moje konje?

— Svakako, vi ste povelili one konje, zar ne?

— Da, moraju se čuvati. Ali, to mogu poveriti samo pouzdanom čoveku, kome neće pasti na pamet da na tako važnom mestu zaspi. Napolju je već jedan čovek, ali on je veoma pospan.

Starac razrogači oči.

— Mister guverner, ostavite čoveka da spava. Džo Ripli je najbolji stražar sveta. Ja ću sa ovom svojom puškom stražariti za vas i vaše konje.

Vajat se tiho nasmeja, kada je starac zatvorio vrata za sobom. Onda izađe napolje i Džesu dade instrukcije. Kao iskusan čovek obišao je još jednom oko poštanske stanice da bi proverio, da nije nešto namešteno sa ovim čovekom.

Ali sve je bilo u redu. Sedi, prastari Džo Ripli, bio je sasvim pošten.

Vajat je samo mogao konstatovati da je Ripli govorio istinu. Bio je zaista sam i zaista je došao peške. Zahvaljujući Holidejevoj šali, ova tri putnika su mogla mirno da prespavaju noć i da se dobro okrepe.

Ujutro je Vajat izašao napolje i ugledao starca kako stoji oslonjen o stub trema.

— Zar još niste umorni?

Ripli se okrete.

— Umoran? Džo Ripli se ne može umoriti. Upravo zbog toga je qtkaz

iz poštanske službe svinjski bezobrazna stvar. Baš ću vam to u detaljima izložiti, znate...

Oko sedam su ova trojica pošla.

Vajat dađe Džolu Ripliju nešto novca, što je učinilo da stari gotovo vrisne od veselja.

Onda su pošli dalje, severozapadno, uz reku Big Sendi, prema zloglasnom gradu Kit Karsonu.

Kit Karson! To je bilo ime zbog koga je svakog goniča stoke hvatala jeza, svakog kauboja i svakog lovca na bizone.

U Kit Karsonu je sedam puta napadana velika državna banka.

Pet poznatih šerifa našlo je smrt u borbama sa banditima u glavnoj ulici Kit Karsona.

Kit Karson je mogao biti ponosan samo na to što je odigrao svoju ulogu u životu gotovo svako poznatijeg bandita.

— Danas nećemo moći preći više od trideset milja — brundao je Džes za vreme ručka pod vedrim nebom, uz padanje snega.

— Onda ćemo uskoro biti u Kit Karsonu — reče Holidej, dok je držao lončić kave sa obe ruke. Tako je prijatna toplota izbijala iz tog lončeta.

Vajat klimne glavom.

Onda su produžili dalje.

Stalno, uz krivudavi tok reke, prema severozapadu.

Više nije padala kiša pomešana sa snegom. Sada je vejao sneg. Najpre je tankim slojem prekrrio smrznutu zemlju, onda je postajao sve deblji i deblji, načinivši na kraju debeo prekrivač na zemlji, koja je lagano postajala brdovita.

Kasno uveče primetili su svetlost.

— Kit Karson — reče kockar koji je jahao pored maršala.

Vajat mu dobaci brz pogled i, smešeći se, osmotri njegovo lice.

U Holidejevim očima pojavi se bljesak. Tamo preko ležao je Kit Karson, zloglasni grad. Mesto koje je privlačilo kockara kao svetlost moljca.

Uvek je bilo ljudi kao što je taj Džon Holidej, koji je studirao, koji je živeo u Engleskoj, koji je tamo doktorirao, a čiji životni tok nije imao pravac kakav je izgledalo da mu je bio određen. Zašto je došao u ovu zemlju?

I Vajat Erp ga je upoznao kao zubara i imao je priliku da vidi kako je ovaj čovek bio sposoban u svojem pozivu. A eto šta je postalo od njega: kockar i na celom zapadu poznati, opasni revolveraš.

Preko pred njim su se pojavila svetla jednoga grada, koji je po svojim kockarnicama bio poznat na daleko. Sigurno su kockara već svrbeli prsti, kada bi samo i pomislio na one tamo salune. Već je predugo sedeo u sedlu. Vajat se već čudio kako je Holidej izdržavao ovo jahanje. Izgledalo je da mu nisu previše teški ni sneg, ni kiša, ni hladnoća, ni dug put. Baš naprotiv. Izgledao je sasvim ravnodušan. U izvesnim trenucima bio je veoma prijatan i duhovit. Uvek je imao poneku primedbu ili upadicu, na koju se čovek mogao slatko nasmejati. Ali veoma često je o takvim primedbama trebalo malo i razmisliti. Uopšte, sve ono što je taj doktor Holidej imao običaj da kaže, bilo je tako da je o tome trebalo neko vreme razmišljati. Pone-

kad je čak rekao i takve stvari, koje je Vajat prosto želeo da zapiše.

I, eto, takav čovek je postao profesionalan kockar. To je sada bio čovek, čiji je jedini prtljag bio špil karata i dva revolvera.

Sneg je škripao pod kopitama konja.

Kada su konačno bili stigli u glavnu ulicu, ledena hladnoća se malo ublažila. Kao da je nestalo one užasne oštine, koja je sekla lice i ruke.

Vajat skide rukavice, pa pređe rukama preko ukočenog lica.

— Hej, mister — obrati se on jednom čoveku koji je prelazio ulicu.

— Da? Vi verovatno hoćete ka Genanovom ranču, zar ne?

— Ne. Tražimo neku veliku štalu za iznajmljivanje.

— Preko imate Laptonov koral, on će se obradovati!

Čarli Lapton se zaista obradovao. Bio je to gotovo okrugao čovek, punih ružičastih obraza i malih, živih, svinjskih očiju.

— Četrdeset konja, do đavola, to je posao.

— Posao? — upita Holidej.

Mali sa nešto manje oduševljenja upita:

— Zar nije?

— Sve zavisi od mnogo čega — reče kockar hladno.

— Ja uzimam za svakog konja pola dolara.

— A za četrdeset konja?

— Četrdeset puta pola dolara, to je jasno.

Holidej klimnu glavom.

— Dobro. A gde se nalazi neka druga štala za iznajmljivanje?

Mali razjapi usta.

Zašto?

— Tražimo štalu čiji će se vlasnik radovati, ako za jednu vašljivu noć

dobiće dvanaest dolara. Do viđenja, gospodine. — Okrete se, praveći se da namerava da ode.

Džes uputi hitnu molitvu nebesima da to ne bude jedina štala za iznajmljivanje u gradu.

— Eh, pa dajte sedamnaest — po-
više debeli.

Holidej se okrete.

— Dvanaest — reče tiho, ali veoma energično. Pogovora nije moglo biti.

— Morate mi dati petnaest!

— Moramo? Mister, nemojte nas džabe zadržavati! — On okrete svog konja i pođe.

Lapton koji je mislio da je Holidej šef, poviče resko:

— Vi ste trgovac, sada to znam. Jedan prefrigani trgovac konjima. Dobro. Ne vidim zašto da prepustim Džeku Derseju posao! Ostanite, do đavola, ovde.

Holidej se još jednom okrete.

— Slušajte mister, nećemo ostati. Do đavola, mi smo užasno praznoverni. Ostaćemo samo onda ako vam je zaista pravo.

— U redu, u redu! Tamo preko je štala. A kola možete ostaviti ovde ispod ove nastrešnice.

Kockar pogleda Vajata.

— Jesam li vam još potreban, maršale?

Ovaj smejući se odreče glavom. Ne, a zašto bi mu bio potreban? Ono što je Holidej mogao da uradi, to je obavio veoma dobro. Za dvanaest dolara uspeo je da smesti četrdeset konja u suvo i toplo, pa makar i za jednu noć. Topla štala će dobro činiti konjima. Konačno, nije imalo smisla dovesti na Karter ranč polumrtve konje.

Holidej ostavi konje i ode.

Kada su smestili životinje, Džes je trupkao za čovekom iz Misurija.

— Kuda li je otišao?

— Najverovatnije do prve kockarnice.

— Zašto? Pa, on je dosta dobio u Tribunu.

— Dosta? Kockaru nikada nije dosta.

— Šta ako opet sve izgubi? To se može desiti i najokorelijem kockaru.

— Sigurno. Njemu se to već često događalo. Ali, nekako je uvek isplivao.

— Kako li to radi? Kada više nema centa u džepu?

— Nemam pojma, Džes. To je upravo ono što mi, ostali, ne možemo nikako da razumemo. Valjda je to sreća.

— Šta ako je nemaju?

— Onda su gotovi.

— Hoćete li time reći da je oni svi imaju?

— Upravo nemaju. Mali je broj onih koji to imaju.

— A, Holidej?

— On je, sigurno, ima...

Kada su se posle večere digli od stola, Vajat upita gostioničara, gde ima neka velika kockarnica.

— Ovde ih ima više. Ali, ako želite da vidite nešto naročito, onda pođite u Oli Kasino. Tamo večeras sedi Leut Kirbi.

Vajat skupi obrve. Leut Kirbi? Da to nije onaj zloglasni kockar koga u Kanzasu traže, zato što je za vreme kocke ubio jednog rančera.

Odmah su se obojica dala na put.

Vajat odahnu kada u salunu nije video Holideja. Ali, zato, odmah primeti Kirbija. Bio je to punokrvni ig-

rač. Spoljašnost je nepogrešivo govorila gotovo sve o njemu. Njegovo lice, odelo, ruke, njegovi, pokreti, sve je to ukazivalo nedvosmisleno na to da je kockar velikog formata.

Za njegovim stolom sedeo je veći broj ljudi, takođe kockara. Ali, to su bile manje ribe, kako je Holidej imao običaj da kaže. Ali, onaj bleđi čovek, mršavog, gotovo uskog lica, to je bila ona velika kartaška ajkula.

Vajat se nije interesovao za igru. Gledao je bleđa lica prisutnih ljudi, užagrene oči, oznojana čela. Znao je da se ovde igra oštar, veoma oštar poker.

Sreća da je Holidej otišao u neku drugu špilju.

Obojica napustiše salun.

Sat kasnije već su bili pregledani kutevi svih saluna u gradu.

Međutim, Holideja nigde nisu mogli da pronađu.

— Do đavola! Gde li je? — mrm-ljao je Džes.

Vajat je već rezervisao tri sobe u Komerši hotelu.

Teksašanin reče:

— Bile bi dovoljne i dve. Onoga sigurno nećemo pronaći pre svanuća.

Ova dva goniča sedela su izvesno vreme ćuteći. Najednom, Vajat ustade.

— Ići ću još jednom preko.

— I ja ću poći sa vama — reče Teksašanin.

— Vajat pređe preko ulice i pođe prema Olivijevoj kockarnici. Pred vratima zastade.

— Džes, koji je išao za njim, prošaputa:

— Šta je?

— Zar ništa ne primećujete?

— Da. Unutra je čudnovato тихо.

— Baš to. Pođimo.

Maršal otvori vrata.

Veliki salun bio je pun.

Unutra je vladala mrtva tišina.

Lupa vrata je odjekivala u salunu kao lupa čekića o nakovanj.

Oko Kirbijeovog stola stajalo je najmanje tri tuceta ljudi.

Vajat priđe.

On ga vide.

Džon Holidej je sedeo nasuprot bledolikog kockara. Na svoj nezainteresovan, gotovo odsutan način. Oslonjen na naslon stolice, sa kartama u ruci. Pred sobom je imao čašu viskija i nekoliko hrpica zlatnih dolara.

Za stolom su sedeli sami. Njih dvojica — dve kockarske ajkule.

To je maršal odmah morao konstatovati, doduše sa veoma neprijatnim osećanjem.

Holidej je, dakle, uspeo da pronađe pravog partnera.

Jedan veliki kockar uspeo je da pronađe drugoga.

Sigurno je napustio neki salun i prešao ovamo, dok su ga Vajat i Džes negde tražili. A možda je negde čuo da je Kirbi ovde.

To on nije mogao da propusti.

Da li je onaj drugi znao s kim ima posla?

U tišini je igra tekla dalje.

Ovu rundu je dobio Holidej.

I sledeću.

Pa, opet Holidej.

Do tada bezizrazno Kirbijevo lice, odjednom se smračilo.

— Dobro, mister. Nemam volju da celu noć igram poker. Da skratimo stvar, pa da igramo sa pola uloga?

Još se posmatrači nisu osvestili od reči koje su upravo čuli kad čuše glas stranca:

— Za ceo, mister.

Kirbi koji je do tada jedva i pogledao partnera, podiže glavu. Po-

diže zatim levu obrvu i preblede još za par nijansi...

— Za ceo?

— Sigurno. To će znatno skratiti stvar.

U Kirbijeovim očima pojavi se ble-sak. Sada je tek shvatio da je nabasao na majstora, na žilavog i prevejanog kockara.

— Kako želite, mister.

Dakle, nije znao s kim ima posla. Igra počeo.

Za nekoliko minuta bila je završena.

Dubl poker bila je najoštrija igra poznata na zapadu.

A Dok Holidej bio je majstor u toj igri.

Sigurno je i Kirbi bio u njoj specijalizovan. Svako bacanje karte bilo je dobro prostudirano.

Nasuprot tome, Holidej je veoma brzo izbacivao karte.

Kada su obojica držala poslednje karte u rukama, pogleda ova kartaška ajkula nekadašnjeg zubara užagrenim očima.

— O čemu razmišljate?

— Da položite karte na sto, Kirbi.

Na kockarevom čelu pojaviše se graške znoja. Iznenada skoči preturi sto i izvuče svoj pištolj iz futrole.

Ali, pre nego što ga je mogao i uperiti na Holideja, imao je ovaj već jedan od svoja dva srebrna pištolja kalibra četrdeset pet u ruci. Ostao je da sedi. Veoma hladnokrvno je posmatrao onu razbesnelu kockarsku ajkulu.

— Nervozni?

— Kirbi prosikta: — Varali ste!

Holidej lagano ustade, gurnu sto levom rukom nazad i pođe malo okrenut na desno. Cev njegovog velikog revolvera bila je uperena pravo u Kirbijevo srce.

— Reci to još jednom, mladiću, i više nikada nećeš zaigrati.

Reči su odzvanjale u prostoriji.

Kirbi se zablenu u protivnikove oči.

Tada Vajat pođe napred. Gurnu u stranu jednog čoveka širokih ramena koji htede da ga zaustavi.

Čovek iz Misurija stade između dvojice protivnika.

— Znali ste Kirbi, da ste izgubili igru, zato ste preturili sto. Poznato vam je da je to dovoljno. Vi sami ste se poneli kao običan varalica na kartama.

Kirbi se zablenu u maršala.

— Šta hoćete? Jeste li vi šerif?

— To ne. Zovem se Vajat Erp...

Kirbi se kao zmija povuče u stranu.

Uzvici zaprepašćenja čuli su se sa svih strana.

— Imali ste smolu, Kirbi. Nabasali ste na pogrešnog čoveka za svoju igru. Ako mislite nasamariti Doka Holidēja, onda morate svoje trike bolje uvežbati. Morate vežbati bar još par godina. Uostalom, imali ste dvostruku smolu. Sa jedne strane nabasali ste na Doka Holidēja, a sa druge izvukli ste mene na pozornicu. Traže vas u Kanzasu zbog ubistva rančera Bila Ronaldzona...

Onda se dogodi.

Kockarska ajkula se baci u stranu i pripuca. Metak ne pogodi glavu čoveka iz Misurija, koji se u poslednjem trenutku baci u stranu, ali zato puče petrolejka, koja je visila nad stolom.

Staklo zazveča. Vreo petrolej je curio.

Plamen se uzdiže.

Ljudi zavrištaše.

U tren oka se zapali plišana zavesa u uglu. Strahovitom brzinom

plamen proguta suhu zavesu i već je bio zahvatio grede na plafonu.

Sve se odigralo tako brzo da ljudi koji su se gurali prema vratima nisu uspeli da izađu.

Vajat se najpre bacio na onu kockarsku ajkulu, ali su ga ljudi, koji su jurili napolje, gurnuli, te je izgubio kockara iz vida.

Kroz prostoriju su odjekivali panični vrisci.

Na ulazu zavlada panika.

Holidej se nekako probi do prozora. Baci stolicu kroz prozor i nekako se prebaci na nastrešnicu.

Konačno Vajat uspe da napravi prolaz do Kirbija, uhvati ga i privuče ga sebi.

Tada Kirbi uperi kolt u nameri da opali.

Ali za delić sekunde pre Vajatova pesnica pogodi ga u bradu.

Leut Kirbi je bio odigrao svoju partiju.

A kasino je goreo.

Vajat odvuče čoveka u dvorište.

Tada mu u susret priđe jedan čovek.

— Dok?

— Ja. Dajte tu lopužu. Ja ću ga već odvesti dole. Mislim da ste unutra potrebni.

Vajat odjuri nazad u prostoriju sa šankom.

Iz dvorišta je poneo dve kofe vode.

Kad je došao u salun zapanjeno stade.

Prostorija je bila prazna. Kao metlom očišćena. Stolovi i stolice ležali su jedan preko drugih, a plamen sa zavesa izlazio je kroz razbijene prozore.

Na nastrešnici su se gurali ljudi.

— Napred, ljudi! Idite po kofe. Moramo načiniti lanac do najbližeg bunara. Izgoreće ova radnja. A ka-

da salun izgori preći će plamen i na susedne zgrade. U ovom vetru to će biti pravi pakao.

Ljudi se razleteše.

Iako su se svi svojski založili, ipak je trebalo da prođe čitav sat dok su uspeli da savladaju vatru.

Vajat je stajao na sred prostorije prepune dima.

Pored njega je bio šerif i gostioničarka. Žena je brižno posmatrala ostatke šanka, ugljenisane zidove i razbijene prozore.

— Tja — mrmljao je šerif. — To je tužna stvar, gospođo Blek. Kako ćete se posle ovoga podići, to sam bog neka zna. Ona kockarska ajkula sigurno nema više ništa u džepovima...

— Kako da ne — reče Holidej nalazeći. — Isporučio sam onog džentlmena vašoj tvrđavi, šerife — uz vaše naknadno odobrenje. Nisam ga, naravno, mogao ostaviti samog sa njegovom imovinom. Možda bi našao nekog čoveka meka srca, koji bi ga uz otkupninu pustio iz rešetaka. Zato sam mu ovo oduzeo.

Šerif uze Kirbijev novčanik i otvori ga.

— Svemogućil! Ovaj tip je imao još dve hiljade dolara u novčaniku. Mislim da će se sa tim moći isplatiti šteta, mis Blek.

Žena zasiya i uze novac.

Vajat i Holidej izadoše napolje.

Lagano su preko blještavog snega išli prema hotelu.

— Kirbi nije imao pri sebi više ni dolara.

— Kako dolazite na tu pomisao?

— Posmatrao sam njegovo lice kada ste igrali sa njim na ceo ulog. On je već bio sve uložio.

— Tačno.

— A novac?

— To je bio ulog. Tačno dve hiljade.

— Vaš dobitak?

Holidej klimnu glavom i pođe ka ulazu.

— Laku noć, maršale.

— Laku noć, doktore.

Vajat zastade kraj vrata gledajući za kockarem.

Portir pogleda Vajata.

— To je bio Dok Holidej — upita on.

Vajat potvrdi.

Tada čovek pređe rukom preko čela i reče zamišljeno:

— Tog čoveka sam sasvim drugačije zamišljao.

— I ja... — odgovori čovek iz Misurija, a stari Den Ambros ga nije mogao razumeti dok je stajao u portirskoj loži. Kako bi i mogao znati zašto se to maršal čudio tom Doktoru Holideju. A maršal se ponovo čudio. Bio je dobio dve hiljade dolara u igri, koja je kod obojice išla do zadnjeg centa. A kada je video ženine suze, prišao je izgovorivši onako pobožno onu laž...

Drugog jutra neko je kucao na Vajatovim vratima.

Čovek iz Misurija se uspravi i viknu — Da!

— Ja sam, Holidej.

— Uđite.

Dok uđe u mračnu prostoriju. Priđe prozoru i otvori i drugo krilo. Vajat je obično spavao kraj otvorenog prozora. Kao čovek koji je mnoge godine provodio noći pod vedrim nebom, bez obzira na vremenske prilike.

Vajatu Erpu nikada nije bilo dovoljno čistog vazduha. Mnogi ljudi,

koji su imali posla sa njim, mrzeli su ga i zbog toga što je čak i zimi prozor njegove maršalske kancelarije bio otvoren.

Holidej pogleda napolje.

— Sada još samo tražim ludaka koji će nam zameniti kola za velike sanke.

Vajat sede u krevetu.

— Šta je? Treba li to da znači da je noćas sneg još padao?

— Malo. Kada budete sedeli u sedlu, sneg će vam stići taman do mamuza.

Vajat se obuče i priđe prozoru.

Tog trenutka neko užurbano pokuca na vrata.

— Da!

— Šefe — bio je to Džesov glas.

— Da, uđite.

Teksašanin ulete u sobu.

— Sneg! Napadao je jard visoko!
— Onda primeti da su oba čoveka stajala kraj prozora.

Zastade i učuta.

Ni jedan ne progovori.

Vajat se opru u lavoru pa se obuče.

Ona dvojica su ćutke čekala.

Bez reči siđoše dole.

Vlasnik hotela stajao je sa nekoliko ljudi kraj vrata pa pozdravi svoje goste.

— Noćas je napadao sneg, gospodo — reče on mirno, pa su ova trojica imala utisak da ovde visok sneg nije bio nikakva retkost.

Vajat otvori vrata i izađe na verandu.

Dvojica slugu su već raščistili sneg pred hotelom.

Vajat osmotri krovove ulica, koji su se caklili pod snežno belim prekrivačem.

Konačno pogleda u kockara.

— Koliko još novca imate?

— I ja sam igrao za sve, maršale.

Maršal se vrati u hotel i spusti se u jednu stolicu. Vajat stisnu zube. Nešto, što mu se nikada u životu nije dogodilo, sada se, eto, desilo. Bio je potpuno bez novca. Sem nekoliko dolara sa kojima ništa nije mogao početi. Platu za mesec decembar još nije bio dobio. Od novembarske plate bilo mu je ostalo samo oko pedeset dolara. Time bi preživeo i decembar. Ali, on ih je bio dao Džesu. Priču o nagradi za bandita Evereta bio je izmislio. Nije bilo nikakvog sudije distrikta koji bi i dolar nagrade raspisao za tog bandita. Na žalost to je bila prava istina. Ali, čoveku iz Misurija bilo je žao kauboja i zato mu je dao svoj poslednji novac. Računao je da će već neko progurati decembar. Konačno, on je u Dodžu uživao dosta kredita. Njegove potrebe su bile tako skromne da bi mogao provesti mesec i sa znatno manje novca nego što je pedeset dolara.

Pa, ipak, bila je ludost poći na ovakav put sa osam dolara u džepu. Uvek su mogli da iskrсну problemi koji bi čoveka prisilili da izdaje novac. Baš zato je i poklonio onaj novac Džesu.

Sada je i sam stajao gledajući u prazno.

Ko je još mogao računati sa tim prokletim snegom!

Nebo je bilo strašno. Ovde, u istocnim nizinama Kolorada, ne zadržava se sneg nikada dugo. Jedan čovek bi to mogao izdržati, ali trojica sa četrdeset konja!

Vajat i Džes se vratiše nazad u hol.

Holidej je sedeo gledajući u šake. Na tanke prste, koji su sinoć na kartama zaradili čitav imetak, da bi ga

nešto kasnije poklonili.

Vajat je seo pored njega.

Pride im hotelijer.

— Dobro jutro, gospodo. Na žalost, tek jutros sam saznao kakve slavne ljude imam za goste.

— Kao goste — dobro rečeno — odgovori Holidej, na Vajatovo zaprepašćenje.

Gostioničar se nasmeši, ponešto neugodno.

— Pa, to i jeste.

Holidej se nagnu napred.

— Hoćete li time reći da spadate u ono malo džentlmena, koji su imali tu čast, da ispravnog čoveka kao što je maršal Erp, imaju u svojoj kući kao gosta?

Vajat zažele da propadne u zemlju. Do đavola, on je slutio šta je Holidej nameravao. To je upravo bilo ono što on nije želeo.

Ali, Holideja se nije moglo zaustaviti. Kada je hotelijer živo klimnuo glavom, osloni se on o naslon stolice i izjavi:

— Da. Odmah se po vama vidi kakav ste džentlmen. Mister Erp nerado prihvata gošćenje stranih ljudi, ali, džentlmena kao što ste vi, neće odbiti...

Gostioničar nije bio naročito lukav. Brzo se uhvatio na kockarev lepak. Odmah naredi da se donese kneževski doručak i upita da li je slobodno da sedne za sto sa džentlmenima.

Holidej upitno pogleda Vajata, pa klimnu glavom. Uopšte se bio trudio da što bolje zabavi ovog čoveka.

Vajat bi najradije sam sebi počupao kosu. Ustade i izađe napolje. Sa Džesom pođe preko ka štalama za iznajmljivanje.

Vlasnik pride prozoru.

— Dakle, mister Erp, nećete valj-

da pri takvom vremenu goniti ove konje?

Vajat klimnu glavom. Nije mu baš bilo naročito prijatno što ga je sada čitav grad znao.

Tada ču šta čovek govori:

— Uostalom, Dok Holidejeva cena sada pada pod sto.

Vajat pogleda zaprepašćeno.

— Kako to mislite?

— Takvim gostima moja štala je uvek na raspolaganju, besplatno.

Vajat nije izgledao baš najbistrije.

Najednom je počeo nešto naslućivati. Da nije, možda, Holidej već bio ovde?

Tada vlasnik štale reče:

— Noćas sam čuo onu dernjavu pred Olinim kasinom. Bio sam tamo i video požar. Dva čoveka kao što ste vi i Dok Holidej napravili bi red u ovom gradu. Ne može se ničim platiti to što Leut Kirbi sedi u zatvoru. Ona lopuža me je pre godinu dana strašno opelješila na kartama. Možda ću mu sada, za vreme rasprave, moći izvući moje pare...

Dakle i ovaj problem bio je rešen. Konji su bili besplatno smešteni.

Preko u Komeršel hotelu vlasnik je bio počašćen — iz svih lica koja je maršal toga jutra gledao sijalo je zadovoljstvo pri susretu sa njim...

Džes se čudio. Nije mogao da shvati šta to znači.

— Šta li je ovima, maršale?

Vajat podiže ramena i produži ulicom. Kada su stigli pod jedan trem ugledali su otvorenu jednu malu radnju i čoveka koji je čistio sneg ispred vrata. Imao je na sebi zelenu kecelju.

— Imate li duvana? — upita Teksašanin.

— Radnju otvaram u sedam časo-

va — zabruna čovek, ne pogledavši ga.

— Jeste li čuli ovu neprijatnu stoku, mister Erp — zabruna Džes i produži dalje.

— He! — poviče neko za njima. Okrenuše se i ugledaše vlasnika radnje kako blene za njima.

— On je Vajat Erp?

— Da, zar vam se to ne dopada? — upita Džes ljutito.

— Još kako mi se dopada. Hoće li on duvana?

— Ne, ja.

— Ali on je moj prijatelj — umeša se maršal.

Džes dobi duvana.

Tom prilikom Vajat dobi nekoliko crnih cigara. Njegova zaliha je već bila istrošena.

Džes nije mogao da prećuti. Morao je da zapita:

— Vi poznajete maršala?

Poznavao sam ga samo po imenu. Ali dopalo mi se što je likvidirao Leuta Kirbija. Bandit mi je prošle godine u Olinom salunu trista dolara...

Njih dvojica produžiše.

Izgledalo je da je Leut Kirbi prošle godine opelješio čitav grad. To je za maršala i njegove prijatelje bio dobar kredit, ma kako to čudno zvučalo.

Vajat se postara da se što pre vrata u hotel. Nije želeo da Holidej opelješi onog prijatnog vlasnika hotela.

Ali, nije bilo tako. Ispred obojice su bile hrpice dolara. Izgledale su podjednako velike — sa tom razlikom što Holidej na početku igre nije imao ništa.

Hrpice su poticale, iako su delovale tako miroljubivo, iz džepova vlasnika hotela. Pošto su bile podjed-

nake, nikom to nije padalo u oči.

Mister Balinge, vlasnik hotela, bio je sav u vatri od igre sa Holidejem.

— Do đavola, mister Erp, on je čarobnjak. Vidite, ipak uspevam da održim korak sa njim...

Oko jedanaest su završili.

Večeras ćemo igrati preko u salunu za veće uloge — reče Balinge, kojeg je bila uhvatila kockarska groznica.

Tada Vajat reče:

— To, na žalost, neće biti moguće, jer smo pozvani na večeru.

— Šteta, onda drugi put. Pa vi ćete ostati ovde par dana.

Holidej nije pitao kod koga su pozvani.

Kad su pred veče napustili hotel, dolazio im je u susret šerif.

— Odlično, što sam vas sreo, moja žena je ispekla pun tovar kolača, pa vas...

— Dolazimo — reče Vajat.

Holidej se smeškao.

— Kladio bih se da ste malo pre blefirali...

— Dobili biste opkladu — reče Vajat mirno.

☆

U gradu su bili već tri dana.

Dok Holidej je svake večeri igrao u Olinom salunu. Sama činjenica da je poznati kockar tamo sedeo, mamila je ljude u salun, iako je sneg bio veoma visok.

Kada je trećeg dana ustao od kockarskog stola imao je Holidej oko četiri hiljade dolara. Prilazio je šanku i odjednom je imao osećaj da se čitava prostorija okreće oko njega. Uhvati se čvrsto za rub šanka i poruči brendi.

Onda izađe napolje.

Ljudi su ćutke gledali za njim. Nikoga nije naročito oštetilo. Igrao je veoma fer. Dobit nije bila tako velika prema njegovoj briljantnoj igri.

Elegantni doktor Holidej je osvojio Kit Karson. Dopao se ljudima u Olijevoj kockarnici, još bolje nego njegov prijatelj, mirni maršal Erp. Nije to bilo za čuđenje. Konačno, Holidej je imao sve ono što ga je činilo velikim u očima posetilaca kasina. Delovao je fascinantno svojom pojavom, svojom igrom, svojim kretanjama, svojim načinom izražavanja, čak i onda kada je ono bilo veoma škrto.

Kada je izašao pred salun, udisao je sveži noćni vazduh duboko. Načini nekoliko koraka i najednom se povede udesno. Rukama obuhvati hladno drvo i sruči se uz balvan.

Tako je ostao nekoliko minuta.

Tada mu preko ulice priđe jedan čovek.

Bio je to Teksašanin.

Video je čoveka, oslonjenog dole uz balvan i već je hteo da prođe pored njega, kada ga prepozna.

— Dok! Hej, Dok! On je to — uspravi ga na noge i zapanjeno pogleda.

— Šta vam je, Dok?

Holidej strese glavom. — Popio sam malo previše brendija...

Džes nije bio baš prebistar momak, ali nije bio ni glup. Poznavao je Holideja već dovoljno dugo i znao je da se nikada ne bi srušio zbog pića. Sem toga, u to vreme je bio tek kod pete čašice. A ne, to ne obara Doka Holideja.

— Dođite, Dok, oslonite se na mene. Ići ćemo u hotel. Ja ću Vajata...

Kockar okrete glavu. Njegove oči su blistale.

— Ništa nećete, Džes. Jel' jasno?

— Kako vi kažete, Dok. — Onda nastavi brundajući. — Ali, vi ste bolesni. Morate smesta u krevet. Ko zna...

— Ja znam — prekide ga kockar oštro. — To je dovoljno. Kaplje sa krovova. Zna li šta to znači? Kopni. Sutra ujutro biće snega upola manje. Onda ćemo moći jahati dalje. Moramo jahati. Svaki dan koji ovde izgubimo približava nas više planinskoj zimi...

— Ali...

— Nema nikakvo „ali"! Ni reč o tome maršalu!

— U redu — reče mali stenjući.

Holidej je prebacio desnu ruku preko kaubojevog ramena i tako pođe preko ulice.

Pred ulazom u hotel su zastali.

— Gde je on?

— On je već odavno u svojoj sobi.

— Dobro. Onda pođimo.

Ušli su u kuću.

☆

Kada je sutradan Vajat pokucao na vrata Holidejeve sobe, nije dobio odgovor.

Umesto toga izađe kauboj iz svoje sobe.

— Dok još uvek spava. Mora da je kasno došao, Moraćemo ga probuditi — reče čovek iz Misurija.

Da je na vreme spazio zabrinuti izraz Teksašanina, bio bi sigurno pažljiviji.

Probudio je lekara.

Holidej je ležao sav okupan u znoju i kao oduzet, kada su otvorili vrata njegove sobe.

— Da upalim svetlo — upita Vajat.

— Ne, hvala, radije ću ovako ustati... Holidej zastade.

Vajat je već bio izašao napolje.

Džes je još uvek stajao u vratima, okrete se i vide kockara kako se tura po sobi.

— Dok — šapnu on.

— Šta je?

— To je nemoguće. Vi ste previše bolesni. Šta će nam to biti od pomoći, ako nam se usput sručite iz sedla...

Tada mu priđe Holidej.

— Slušaj dobro, Džes. Zavezaćeš gubicu! Jahaćemo!

Džes klimnu lagano glavom i izađe napolje.

Pošli su još po mraku.

Džes vide da se Holidej, uz užasne napore, održava u sedlu. Teškim pokretima jedva se popeo u sedlo, a desnom rukom se grčevito za njega držao.

Bilo je onako kako je Holidej sinoć slutio. Sneg je sad već bio samo nekoliko inča visok. Naglo se topio. Cesta je bila potpuno poplavljena.

Podošle iz grada.

Džes sačeka da Vajat pođe sa krdom napred, izvadi jedno ćebe iz kola, pa priđe Holideju.

— Dok!

— Šta hoćete?

— Prebacite ovo ćebe preko ramena.

Kockar zatrese glavom.

— Nećete izdržati! — Kauboj je

posmatrao grozničave oči svoga prijatelja.

U uglovima usana Doka Holideja pojavi se jedva vidljiv smešak.

— Džes, vi ste fin momak, ali uzmite to ćebe. Sasvim je svejedno gde ću se preturiti u sedlu. Ako me Vajat ugleda sa čebetom, znaće koliko je sati. Samo ćemo učiniti da postane nervozan. To što je pred nama — pri tome pokaza levom rukom prema severu — to je beli pakao! Poznajem tu zemlju. Pre godinu dana jednom sam bio ovde. Ali ne sa četrdeset konja...

Vreme se bilo promenilo. Bilo je gotovo toplo. Srećom, i pored toga, sneg je bio dovoljno čvrst, da konjska kopita i točkovi kola ne propadaju suviše duboko.

U podne načiniše kratak odmor.

Džes skuva dobro začinjenu supu od mesa.

Posle toga bilo je mirišljave kafe.

Tada su ponovo pojahali. Teksanin je neprestano posmatrao lekara. Jasno je video da se čovek samo gvozdenom voljom održava u sedlu.

Šta li mu je? Možda zapaljenje pluća ili nešto slično?

Do podne je gledao Džes kako Holidej s vremena na vreme uzima po gutljaj viskija. Ali, sada je i tome bio kraj.

Nepomično i kruto sedeo je lekar u sedlu. Ličio je na drvenu figuru. Ali stalno je bio uz krdo.

Kauboj se već satima borio sam sa sobom. Da li je njegova dužnost

bila da obavesti maršala? Maršal je bio toliko zaposlen krdom da nije imao vremena da obrati posebnu pažnju na svoje drugove.

Ni Džes ništa ne bi primetio da nije u toku noći naišao na Doka Holideja pod nastrešnicom...

Šta li bi maršal rekao kada bi Holidej najednom pao u sneg. Zašto je kockar bio tako tvrdoglav?

Džes se nije usudio da razgovara sa čovekom iz Misurija.

Srećom, neverovatno rano se smračilo.

Kada su spazili svetla jednog malog grada, morali su konstatovati, da su, i pored svega, prešli preko dvadeset osam milja.

Konji su se umorno vukli putem sa koga je zapljuskivala voda na sve strane. Umorni konji su se pušili na ovoj zimi.

Vajat se osvrtao. Bilo je jako tamno u ulici.

Na desnoj strani bio je jedan hotel.

Vajat zastade, sjaha, priveza vranca predvodnika o balvan pred hotelom i pođe uz krdo. Tamo je stajao Holidejev šarac bez jahača.

Da nije kockar već bio u onom malom salunu, čija su svetla kroz prozor padala na ulicu?

Vajat pođe uz stepenice i najednom se zaustavi, gledajući sa nevericom.

Desno od šarca, u snegu, ležao je jedan čovek.

— Dok!

Upravo dovde je izdržao, poput

gvožđa, tvrdi Dok Holidej.

Kada je Dok ležao u čistom belom krevetu, zapali Džes vatru u kaljevoj peći, koja se nalazila u uglu sobe.

Debeli, prilično mali gostioničar stajao je u vratima.

— Šta mu je?

— Ima li ovde lekara — upita Vajat.

— Da, koso preko puta stanuje dok Vep!

Vajat odgurnu gostioničara i otrča dole.

Dok Vep je stanovao u jednoj maloj i staroj kući.

Na Vajatovo kucanje začuše se koraci u hodniku. Vrata se otvoriše i Vajat pomisli da pred sobom ima dete. Sve dok nije čuo glas jednog prastarog čoveka.

— Ja, šta je to tako kasno potrebno, prijatelju?

— Jeste li vi dok Vep?

— Samo ako vam se to dopada.

— Morate brzo poći preko u hotel, dok. Moj prijatelj je ozbiljno bolestan.

Lekar ponese svoju torbicu sa instrumentima i pođe odmah sa njim.

Deset minuta kasnije, uspravi se nad kockarevom posteljom, odgurne petrolejku koju je Džes držao nad njim i reče:

— Žao mi je...

Uze svoju veliku tašnu, koja je pored njegovog sićušnog tela izgledala kao veliki kofer, i izađe napolje.

Vajat pođe za njim.

— Šta je, dok?

— Predugo je sedeo u sedlu. Bilo je to njegovo poslednje jahanje.

Čovek iz Misurija oseti kako mu se nešto vrelo podiže u grlu.

— Pa, to ne može biti istina, dok. Morate mu pomoći.

— Ne mogu više pomoći. On umire.

Činilo se kao da su se ove reči odbile o uske zidove hodnika i da su ga ispunile užasom.

— On umire!

Vajat se okrete i otvori vrata.

— Džes, smestite negde konje.

— Da — prošaputa kauboj.

Zatvorio je pažljivo vrata za sobom.

Kada je video malog lekara kako odlazi, uskih ramena i spuštene glave, zaigraše mu najednom usne.

— Šta je? Zašto mu ne pomaže?

— Ne može.

— On ne može! — Oči Teksašanina bljesnuše. — Ne može! — Zatim pođe za lekarom. — Hej, Dok! Morate mu pomoći! On... on je naš najbolji prijatelj. Mi... on... on nam je potreban. Razumete li? Mi gonimo konje za Vajoming!

— Za Vajoming — lekar razrogači oči. — Zar su oni konji tamo vaši?

— Da. Moramo ih odvesti za River Bazen.

Džes klimnu glavom i pođe dole.

— Zar po ovom snegu...

Vajat je stajao nepomično pored postelje svoga prijatelja. Bilo mu je

kao da ga je neko udario po glavi. U glavi mu je bučalo, a u ušima šišalo.

Morao je, dakle, umreti, taj nesrećni Džon Holidej. Već sada, cvete, u brdima Kolorada, nekoliko dana pre božića, u trideset četvrtoj godini.

Vajat je znao da je Holidej tražio smrt uvek i svuda. Davno je već rešio zagonetku zbog koje je taj čovek gotovo fatalnom hladnokrvnošću ulazio u revolverске borbe. Holidej je bio bolestan — on je tražio smrt.

Smrt je ležala u grudima toga čoveka. Godinama se šunjala i grizla tog tvrdog čoveka, ali on nije dobio metak u nekoj borbi. Ubio ga je sneg, hladnoća i ovaj ludi put.

Do đavola, zašto je pošao sa njima?

Pošao je za njim zato što ga je nešto privlačilo maršalu. U Dodžu je jednostavno bio zato što je i Erp tamo bio. Zar nije već nekoliko puta pojahao za njim?

Vajat je sada jasno osećao da je to bilo pravo, duboko prijateljstvo, što je tog lekara, koji je zbog svoje strašne bolesti bio izbačen iz svoje kolotečine, privlačilo u njegovu blizinu. To mu je sada donelo smrt. Ma koliko je bio žilav, pun energije i tvrd, za ovaj put njegova pluća nisu bila dovoljno zdrava.

Usne čoveka iz Misurija su se otvorile. Bez glasa je prošaputao jednu reč, koju nije malo pre izgovorio lekar: sušica.

Ova đavolska bolest se kao puma šunjala kroz velike gradove Istoka, obarajući ljude. A nije bilo ničeg što bi je zaustavilo.

Pomisao da će Holidej umreti bila je tako strašna, da je sve drugo za Vajata izgubilo svoj značaj. Bio mu je jako važan taj čovek upala lica. Bilo je dobro s vremena na vreme progovoriti sa njim po koju reč. Njegov ironičan način opštenja sa ljudima, pomalo oštar način izražavanja, to je bilo nešto što se u ovoj zemlji nije često sretalo. Sem toga, bilo je još nečeg na tom Holideju. Nešto što se nije moglo objasniti jednostavnim rečima. Možda je to ležalo u njegovim očima, možda u njegovom glasu. Jedno je bilo sigurno, nije bilo svakidašnji čovek.

Da se i ne govori o njegovoj izvanrednoj sposobnosti u pucanju. Vajat je u svom životu sretao mnogo dobrih strelaca. Međutim, tako đavolski sigurnog strelca nije sreo.

Na sve ovo je morao da misli Vajat dok je stajao pred vratima svog prijatelja koji je umirao.

Razmišljao je o svemu tome, i o tome da nije bilo čoveka koga bi radije želeo za prijatelja. Koliko puta je znao da se iznenada pojavi, kao da je nikao iz zemlje, u trenucima kada je bio najpotrebniji, bez obzira da li su meci zujali okolo kao ose, ili ne.

Kakav je tek bio u borbi. Neuporedivo hladnokrvan i nadmoćan, kako siguran i brz!

Sve te stvari letele su maršalu kroz glavu. Znao je zašto je Dok tako hladnokrvno ulazio u borbe pištoljima, zašto se nije plašio opasnosti, zašto je tražio smrt.

Sada je došla po njega.

Ponos ga je držao u sedlu i porred bolova koje je imao putem, a tek na cilju pao je sa konja.

Čovek iz Misurija neće nikada zaboraviti tu sliku. Neće nikada zaboraviti kako je ugledao čoveka, koji je ležao u snegu između šarca i nastrešnice.

Lagano je Vajat silazio niz stepenice.

Glavna ulica Miraž Vesta bila je u mraku. Sneg, koji ovde nije bio pretvoren u lapavicu, bacao je beličastu svetlost. Kao drveni sanduci stajale su kuće na belom, snežnom pokrivaču. Izgledalo je kao da lebde u vazduhu. Negde je plakalo jedno dete. Vetar koji je duvao sa bregova u ovu dolinu, šibao je po licu.

Opet je postalo hladnije.

Sneg nije bio baš previsok.

Praznim očima buljio je Vajat u lekarevu kuću.

Zatim pređe preko.

Ali, mali čovek nije bio tamno.

Jedna mršava žena reče, gotovo ne otvorivši usne:

— On je u Roki baru, tamo je uvek.

Vajat zamoli da mu pokaže gde se bar nalazi.

Žena izađe sa njim pod nastrešnicu.

— Eno, tamo preko. Kada je podigla ruku, oseti čovek kako ga zapahnu miris crnog i belog luka.

— Tamo je uvek. Bilo je to sasvim slučajno da ste ga malo pre našli kod kuće...

Čovek iz Misurija se zahvali i pođe preko glavne ulice.

Kroz nalepljeni šareni papir na prozoru pogleda u prostoriju.

Bila je to jedna od onih siromašnih, zadimljenih i tesnih krčmica, kakvih ima u svim manjim gradovima Zapada.

Oko šanka je stajalo nekoliko ljudi u krznima. Lovci krzna. Postavljači zamki i traperi, kakvi mogu da se vide samo u retko naseljenim krajevima Kolorada. Za stolovima su sedeli i kartali se bradati ljudi u šeširima širokih oboda i debelim kaputima.

Uđe u bar.

Kako bi rado sada gledao da tu sedi mršavi i elegantni Džon Holidej!

Zapahnu ga užasan zadah.

Vajat zaškilju i kroz oblak dima opazi u uglu lekara. Sedeo je tu sa trojicom starijih ljudi, vodeći glavnu reč.

To je, dakle, bio njegov svet. Šta li ga je nanelo ovamo? Njegova žena je, i pored svega, izgledala tako, kao da je nekada ipak videla bolja vremena.

Vajat priđe stolu.

Dok Vep spusti glavu kada je prepoznao čoveka.

— Mogu li za trenutak sesti sa vama?

Ljudi klimnuše glavom i dadoše mu stolicu.

Vajat sede pored lekara i pogleda u njega.

Ovaj je buljio u svoje male, izbo-rane ruke. Vajat primeti da su drhtale. Onda dohvati čašu. Tako je drhtao da se smeđi viski prosipao.

Najednom ispruži glavu kao ptica grabljivica i prosikta, a da nije pogledao maršala.

— Šta još hoćete?

— Hteo sam da vam platim.

Lekar naglo ostavi čašu:

— Nije potrebno!

Vajat stavi dva dolara na sto ispred njega.

Vep se naljuti: — Ostavite me na miru... ja... ja imam ovde posla.

— Šta još želite?

Lekar ga tek sada pogleda.

Čovek iz Misurija spusti svoj pogled i zagleda se u vodenaste oči lekara.

— Kada će umreti?

— Ne znam. Možda još noćas. Možda je tako žilav da će još sutra ujutro živeti.

Vajata nešto steže u grlu. Grlo mu se bilo osušilo. Dakle, noćas. Tako mu je kratko vreme bilo odmereno. Maršalovi nokti zabiše se u meko drvo stola.

— Ne znate mu pomoći?

Dok Ves zatrese glavom.

— Slušajte, dok. On je moj pri-

atelj. Moj jedini prijatelj. Sve ću učiniti što god kažete. Ako treba odjahaću za Denver da donesem lekove. Ja danas...

— Denver? Čoveče, pa to je sto milja!

— Poveo bih tri konja...

— Ludost. Osim toga, čak ni u bolnici u Denveru nema leka koji bi ga spasao.

— Jeste li sigurni u to?

— Sasvim siguran.

Vajat se naglo uspravi.

— Dok Vep, ne bih vas hteo vređati. Ali, jedno ću vam reći: ako taj čovek umre, a ja kasnije u Denveru saznam da ipak ima leka koji bi ga spasao, onda ću se vratiti.

Lekar je gledao u hladne, kao čelik plave, oči čoveka iz Misurija. Zadržta celim telom. Onda ustade i reče tiho:

— Ja ne poznajem lek, mister... I... nema ga kod nas...

— Šta znači „kod nas”? — uhvati se maršal za ove reči.

— Hoću da kažem, mi ga ne znamo.

— A, ko bi ga znao? Mislite li da ga možda Indijanci...?

— Nemam pojma. Ranije je bilo plemena koja su radila lekove. Ti lekovi su, navodno, i mrtve podizali i vraćali u život. To je, naravno, glupost. To su priče. Govorilo se to za Apače, za Sijukse, za Komanče i za Arapahoe.

„Arapahoi!” — Ovo ime sevnu kroz mozak maršala. On se okrete i otrča iz bara na ulicu.

Vep se ponovo sruči na svoje mesto, pa kariranom, crveno belom maramicom obrisa debele graške znoj sa čela.

Vajat požuri preko ulice i potraži Džesa.

Našao ga je u jednoj maloj štali za iznajmljivanje, u koju je jedva nekako smestio konje.

— Džes, ako ste ovde gotovi, pređite preko kod Holideja.

Vajat izvede svog dorata u dvorište, prebaci sedlo preko njega, pa pri tegne kolane na konju.

— Kuda ćete?

Vajat stavi nogu u uzengiju, pa se prebaci i sede u sedlo.

— To još ni sam ne znam.

Teksašanin je zinuo.

— Ne znate kuda ćete?

— Tražim Arapahoe.

Džes zinu: — Koga?

— Arapahoe.

— Ne mislite, valjda, na one Indijance?

— Da.

— One proklete crvenokošce!

Uprkos mraka ugleda kauboj lagani smešak oko maršalovih usta.

— Ne mislite to, valjda, ozbiljno, šefe? Šta hoćete od te bagre?

— Slušajte, Džes: Holidej umire. Još jednom sam govorio sa doktorom. Ne postoji lek koji bi ga mogao spasti. Ali lekar kaže da Arapahoi imaju nešto, kao neki čudotvorni lek...

— Ali, to su priče koje se pričaju

oko logorske vatre, šefe. Nećete valjda ozbiljno poverovati u takve gluposti.

Teksašanin je spuštene glave išao pored njega, držeći praznu lulu u zubima.

— Džes, sasvim je svejedno da li ja u to verujem ili ne. Važno je samo jedno: ovde ne raspoložemo nikakvim sredstvom kojim bismo mogli spasti Holideja. Prema tome, ja haću za tom glupošću. Iako ona pruža samo jednu šansu prema sto.

— Jednu prema hiljadu — reče kauboj uzbuđeno.

— Čak i onda — odgovori maršal odlučno.

— Gde mislite da ćete naći crvenokošce? Koliko znam, oni ipak ne žive u nekom rezervatu.

— Ne, ali slučajno znam, preko jednog agenta za Indijance, koji je prošlog meseca bio u Dodžu, gde se nalazi njihov logor. On se nalazi u brdima između Kolorado Springsa i Miraz Vesta.

Džes poluglasno zviznu kroz zube.

— Nebesa, pa Kolorado Springs se nalazi gotovo devedeset milja odavde.

— Pa, ne nameravam za Kolorado Springs.

— Do đavola, pa vi morate tražiti logor!

— Da.

— Sada, po noći, u brdima, po snegu?

— Nemam drugog izbora.

— Ali, to je nemoguće, šefe! Dak-

le, čuo sam o vama mnoge priče. Znam da ste mnoge stvari obavili, ali ovo ovde, to je...

— Znam. Ali moram i to pokušati. To je poslednja šansa.

— Da li je to uopšte neka šansa?

— Neka je to samo trag neke šanse, ja ću ipak odjahati.

Džes se počea iza uva. Nervozno izvuče svoju lulu iz džepa.

— Hm. A kako mislite da razgovarate sa Indijancima? Kako mislite da im priđete? To su, navodno, napola Pineridži, ljudi koji nemilosrdno ubijaju svakog belca koji stupi na njihovu teritoriju.

Vajat je ćutao. Potera dorata kroz kapiju, a zatim reče:

— Pazite, Džes! Ostaćete pored Doka. Nemojte nikoga pustiti do njega. Čak ni starog Vepa. Za jedan sat, najkasnije, i onako će biti pijan. Ako budem pronašao Arapahoe, pokušaću sa njima da napravim jedan posao. Ponudiću im tri konja...

Džes klimnu glavom.

— Da. To možete. Bez vas i Doka ne bih sada imao ni jednog konja, a i sam bih bio mrtav.

— Ne mislim na Karterove konje. Holidej je dobio na kartama četiri stotine dolara...

— Ipak, možete i od naših konja...

— Ne, oni će stići u River Bazen. Mali čovek lagano podiže glavu i pogleda tužno u maršala.

— Vi ste čudnovat čovek, šefe. Nikada ne odustajete.

— Ne, Džes, i vi nikada ne smete odustajati.

— Šta ako... kauboj zastade. Nije mogao da izusti ovo pitanje. Pomislio je: šta će biti ako Holidej u međuvremenu umre.

Vajat malo spusti glavu.

— Ako sutra ujutro ne budem ovde, onda mi se nešto dogodilo. Ipak, pričekajte još jedan dan na mene.

— Tri dana — reče mali.

— Ako se ne vratim, uzmite sve moje stvari koje su na kolima i ponosite sobom. Sve...

Džes klimne glavom i zgrči šake. Do đavola, čovek mora bespomoćno da gleda kako tamo preko neko umire bez metka u telu.

— Za Doka se postarajte, dok živi...

— I posle — reče Džes muklo.

Vajat klimne glavom. Podiže uzde i otkasa u mrak.

Džes je teška srca posmatrao siluetu, koja se na snegu jasno ocrta-vala.

Zvezdano zimsko nebo se jasno videlo nad snežnom površinom.

Vajat je često bio u Koloradu. On je voleo ovaj brežuljkasti kraj. Stenovite visine planina, snegom pokri-veni vrhovi brda, ogromne crnogorične šume, visinska jezera i mirne beskrajne doline, gigantske kamene visoravni, male doline obrasle šumom i čitavu ovu zemlju koja je imala nekako svečanu lepotu, kao ni-

jedna druga u Sjedinjenim Državama.

Iako je već često prolazio kroz ove krajeve, bilo je više nego hrabro nadati se da će pronaći neki mali indijanski logor po noći u tom snežnom prostranstvu, u kome je svako brdo ili dolina ličila na drugu.

Ako zaista uspe da ga nađe, hoće li mu uspeti da mu priđe? Indijanci postavljaju straže.

Hoće li uspeti da započne razgovor sa Arapahoima?

Niz pitanja je iskrsavalo svakog trenutka.

Vajat ih sve odbi od sebe. Jahao je dalje.

Dorat je u galopu leteo preko, srećom, smrznutog snega, prema zapadu, u planinske krajeve.

Kao što je već rečeno, bilo je to više nego hrabrost. Bilo je malo izgleda da u ovoj noći jahanje urodi plodom.

Možda je od hiljadu jahača samo jedan imao šansu da u ovoj brdovitoj pustinji naiđe na Indijance.

Vajat Erp je bio taj jedan. Čudnovata zvezda, koja je vodila njegovu sudbinu, nije dozvoljavala da jaše u pogrešnom pravcu. Ona ga je odvela pravo ka Rolej Hilsu, tamo gde je na jednoj padini, na snegu, bilo razapeto tuce šatora.

Bila je ponoć kada je čovek iz Misurija stigao na vrh brega, na kome je zastao, te kroz maglu video, kao iskusan traper, sitne tačkice u dolini, za koje je bio siguran da su šatori.

U galopu odjaha niz padinu.

Izenada ugleda jednu figuru. Jedna strela polete samo za dlaku pored njegove slepoočnice. Vajat je već imao laso u ruci. Omča polete, pade i skupi se oko tela protivnika u trenutku kada je ovaj nameravao da pošalje još jednu strelu.

Vajat skoči sa konja i privuče čoveka sebi. Znao je da bi ovaj mogao svakog trenutka početi da viče.

Ali, čovek ne ispusti ni glasa. Činio je očajničke pokušaje da se iskobelja iz omče. Želeo je da oslobodi makar samo ruke i da dohvati nož. Ali, čovek iz Misurija je bio dovoljno izvežban. Povuče Indijanca k sebi, baci ga na zemlju i veza.

Onda se nagnu nad njim. Hteo je da govori sa Arapahoem.

— Ja sam te vezao samo zato, jer si mi pretio strelom. Ako mi obećaš da ćeš biti miran, skinuću laso.

Čovek se bacakao tamo-amo, ponašao se užasno divlje, ali ne ispusti ni glasa.

Uporno je ćutao.

— Dobro. Kako ti želiš. — Vajat ga odvuče sa puta, pa ga priveza za jednu jelu.

Onda odjaha dalje.

Niko ga nije zadržao.

U logoru je vladala tišina.

Noćni mir je crvenokošcima svih plemena bio svetinja.

Vajat zastade pred prvim šatorom.

— Halo!

Kroz otvor šatora izlete jedan čovek.

Kada vide stranca ukruti se kao stub soli.

— Moram da govorim sa poglavicom.

Čovek ispusti rezak uzvik, i za tren oka otvoriše se svi šatori, a uskoro ožive naselje kožnih šatora.

Staviše ga u sredinu, pa ga odguraše do jednog velikog šatora.

Tek tada Vajat primeti da je unutra gorela mala vatra.

Jedan užasno star Indijanac se podiže i izađe napolje.

Iako mu se žurilo Vajat je ćutao. Znao je da Indijanci preziru svakog čoveka koji nije umeo ćutati i koji je pokazivao da mu se žuri.

Sem toga, bio je sveti običaj da se starijeg čoveka ili poglavicu pusti da prvi progovori.

Konačno se pomakoše izborane ušne starog Arapahoa.

— Ko si ti?

— Zovem se Vajat Erp.

Starac podiže obrve.

— Vajat Erp? — Onda naredi onima oko njega: — Zapalite vatru.

Starac pogleda čoveka iz Misurija ispitujućim pogledom.

— Kako ćeš dokazati da si Vajat Erp?

— Ne želim to dokazivati.

— Gde ti je zvezda?

Vajat izvadi srebrnu zvezdu iz džepa.

— Zašto je ne nosiš? — upita poglavica nepoverljivo.

— Nisam došao da ti pokazujem svoju zvezdu, poglavice. Hoću da s tobom napravim jedan posao.

Tada se napred progura jedan mladi čovek. U odsjaju vatre lice mu je izgledalo kao saliveno od bronzе.

— On pripada bledolikima koji su nam kod Port Velsa oteli goveda.

— To je laž — izjavi Vajat.

— On ima zvezdu — reče poglavica.

Mišićavi čovek bronzana lica prosihta:

— Našao je ili ukrao!

Da bi ovog opasnog protivnika brzo isključio Vajat reče:

— Kod posla, koji ti predlažem, poglavico, možeš zaraditi tri konja.

Starac pogleda svojim kao ugalj crnim očima. Tri konja! Upravo je to bilo ono što su Indijanci najviše trebali. Armija je pre četiri godine rekvirirala konje i nikada ih nije vratila. Nešto konja su izgubili kada su sa nekim manjim plemenima napadali naseobine i železničke pruge.

Konjel! To je Indijancima bilo neophodno isto toliko koliko voda i meso.

— Zar zbog toga dolaziš u poia noći? — poviče onaj mladi Indijanac.

— Neka Mataso čuti — naredi poglavica.

Ratnik učuta. Ali, njegove oči pune mržnje gledale su i dalje u belca.

— Morao sam sada da dođem, poglavice, a došao bih i u svako drugo vreme. Ja sam veoma srećan što sam uspeo da pronađem tvoje šatore.

„Nadam se da neće doći na pomisao da pita da nisam sreo njegovog stražara“, pomisli Erp.

Ali starcu su konji toliko obuzeli misli da se ničega drugog nije sećao.

„Samo ne smem pokazivati nikakvu žurbu“, razmišljao je čovek iz Misurija, iako mu je gorelo pod nogama.

— A šta tražiš ti? — upita poglavica posle kratkog razmišljanja.

— Moj prijatelj je bolestan. Beli lekar u Miraz Vestu je rekao da mora umreti.

— Od čega je bolestan?

— Bolest mu leži u grudima. Mi je zovemo sušica. Mislim da tu bolest Indijanci zovu „crv koji izjeda grudi“.

Na licu poglavice se ne pomače ni jedna žilica.

— Zar zbog toga dolaziš u sred noći? Ova bolest ubija lagano.

— Da, ali taj čovek se jako prehladio za vreme jednog puta iz Kanzasa do ovamo gore.

Tada se poglavica okrete i pođe u susedni šator. Posle tri minuta vratio se nazad.

— Dajte mi konja.

Tada mu priđe Mataso:

— Veliko srce ne sme jahati sa bledolikim. Bledoliki laže.

Poglavica pogleda mladog crvenokošca sa omalovažavajućim pogledom.

— Mataso govori previše.

Tada dovedoše njegovog šarca, na kom je bilo samo čebe bez sedla.

Poglavica se pope na konja.

— Vagateh će biti poglavica dok se ja ne vratim.

Jedan sedi Indijanac, koji je stajao u blizini, podiže ruku u znak da je razumeo.

— Dođi — reče Indijanac zapovedničkim tonom Vajatu, koji je takođe već uzjahao.

Jahali su kroz logor.

Vajat odahnu, ali ubrzo se uplaši. Poglavica je jahao njegovim tragom prema Zapadu.

Do đavola, ovuda će naići na stražara. U najmanju ruku po tragu će videti šta se tamo desilo.

Bez ikakvog objašnjenja Vajat okrete prema jugu.

Veliko Srce je jahao za njim bez reči.

Uspeo je.

U poslednjem trenutku je sve moglo poći naopako. Istina, crvenokošci bi sve učinili za jednog konja, ali bili su užasno nepoverljivi.

Jahali su kroz noć prema severozapadu.

Uskoro Vajat skrenu prema zapadu.

Tada poglavica upita:

— Zašto jašeš zaobilazno?

— Objasniću ti. I tada mu iskreno ispriča onu stvar sa stražarom.

Poglavica zastade.

— Čekaj, ovu stvar moram najpre ispitati.

U levoj ruci belca pojavi se revolver.

Indijanac ga odmah spazi.

Njegove oči zablještaše.

— Mataso je bio u pravu. Ti si varalica. Hteo si da me namamiš u zamku. U međuvremenu će tvoji ljudi napasti logor, koji je sada bez mene.

— Dakle, to mu je bila briga.

— Žao mi je, poglavico, što sam morao da potežem pištolj. Ali, život mog prijatelja je za mene vredniji od svega drugog. Nisam te prevario. Dobićeš tri konja, ako možeš pomoći mom prijatelju.

Indijanac je lagano jahao dalje.

— A ako ne mogu da pomognem tvom prijatelju?

— Onda ćeš dobiti jednog konja.

Poglavica se zvao Veliko Srce. Sigurno s pravom. Kod svih indijanskih plemena svako je morao da zasluži svoje ime. Sigurno je bila sreća što je Vajat naišao na ovog čoveka. Kod nekog drugog mogao je loše proći sa svojom željom. Onaj mladi Mataso bi sigurno drukčije rezonovao, pa bi rekao: Bolje je imati jednog dorata i mrtvog belca, nego nemati tri konja i imati jednog mrtvog poglavicu.

Ali, Veliko Srce će ipak platiti svoje čovekoljublje životom.

Od tog momenta će poglavica živeti još samo jedan čas.

On je zaista jahao iz čistog čovekoljublja. Konji su doduše trebali njegovim ljudima, ali on sam, imao je dobrog konja.

Posle nekog vremena skloni Vajat revolver.

— Dobro je da jašemo bez nepri-

jateljstva. Veliko Srce će uskoro videti da sam prijatelj Indijanaca.

— Nema bledolikog koji je pravi prijatelj crvenih ljudi.

— Varaš se. Među indijanskim poglavcima imam više prijatelja. Razgovarao sam sa Kočišom...

— Kočiš? Kako on izgleda?

Bilo je to tipično indijansko pitanje.

Vajat opisa poznatog poglavicu Apača. Zatim je govorio o poglavici Sijuksa, Crvenom Oblaku, koga je pre nekoliko godina upoznao na putu za Šeridan.

Posle ovog kraćeg razgovora, opet zavlada tišina između ova dva čoveka.

Dok čovek iz Misurija najednom upita: — Jesi li ti sam lekar?

— Da.

— Ti imaš kod sebe lek?

— Da.

Više nije smeo ispitivati jednog Indijanca.

Jahali su čuteći jedan pored drugog.

Išli su pravo ka istoku. Poglavica je čuteći pratio Vajata. Njegov konj bio je odličan i odmoran. Išao je sigurno u korak sa doratom.

Upravo su iz jedne doline naišli na nešto brežuljkast teren sav načičkan gromadima stenja, koje su na snegu izgledale kao ogromni sivi medvedi.

Najednom, čovek iz Misurija nabra obrve. Pored traga koji je do rat ranije ostavio pojavio se još je-

dan. Jedan drugi konj je ovuda prošao. I...

Zapraštaše pucnji. Dolazili su iza gromada stenja.

Vajat se upravo nagnuo napred da bi mogao osmotriti otiske kopita, oseti vreo udarac u glavu i skliznu sa sedla. Udario je u tvrdi sneg i ostao da leži licem prema zemlji.

Čuo je konje koji su još neko vreme galopirali, pa stadoše. Nad njim su bleštale zvezde Kolorada, jasno i svetlo. Nije osećao nikakvu bol. Ali nije mogao ni da se pomakne. Kao oduzet ležao je na zemlji. Do ušiju mu dopre lagani topot konja. Približavao mu se jedan jahač. Poglavica?

Čovek siđe. Koraci su škripali po snegu. Zastade pred njim. Vajat vide jednu siluetu kako se oštro ocrta-vala na noćnom nebu.

Bio je to čovek sa šeširom širokog oboda i dva revolvera za pojasom. U desnoj ruci držao je pušku.

Belac.

Upravo se nagao i opipao nepomičnog maršala. Lagano, bez žurbe.

Najednom se okrete tako da je Vajat mogao da mu vidi lice. Nije ga mogao prepoznati, ali jedno je jasno video: čovek je imao samo jedno oko.

„Skot!” prolete Vajatu kroz mozak.

Ubica Skot! Bandit koji je dole na Arkanzasu ubio mladog Sterlinga Kartera!

Vajat je poznavao to lice sa po-
ternice.

Zapahne ga dah pun viskija, kada se bandit nagnuo da mu pretura po džepovima.

Sve mu je oduzeo.

Najednom se strese. Našao mu je zvezdu. Nagnut nad prividnim mrtvacem, osmotri ga za trenutak, pa onda stavi zvezdu u džep.

Revolver iz njegove desne futrole izvuče i zatakne ga za opasač. On da izvuče teški bantlajm, pa ga dobro zagleda.

— Luda stvar! — promrmlja i baci oružje daleko od sebe, smatrajući ga nekim prepotopskim vojnim oružjem.

„Misli da sam mrtav“, pomisli Vajat, koji je još uvek bio paralizan. Valjda će se na tome zadržati. Sigurno, inače ne bi tako mirno počeo da me pljačka.

Bandit ustade i priđe poglavici. Pretražio je i njega. Od besa i očaja, Vajat bi najradije urlao.

Ako nađe lek! Nebesa! Neka uzme sve, sve. Samo neka ne uzme lek od Arapahoa.

Očajanje zavlada čovekom iz Misurija. Činilo mu se kao da su ga čelični okovi držali prikovanog za sneg.

Onda opet ču korake čoveka koji je prilazio konju. Zatim odjaha. Tri životinje su odlazile.

Ubica je, dakle, odveo i konje.

Čovek u snegu buljio je u zvezde.

Nije znao koliko dugo je tako ležao, kad najednom ču neki šum u blizini.

Zatim neki životinjski glas od koga mu se ledila krv u žilama. Bila je to planinska puma.

Strah mu kao vrela strela preseče dah. Možda mu je taj strah vratio snagu u obamrle udove. Preko, gde je ležao Indijanac, stajala je životinja. Velika, crna, nepomična. Nje- ga još nije primetila.

Revolver. Gde li je ležao revolver? Tamo je stajao bandit. Onda je revolver bacio u levo. Vajat je naprezao mišice ispitujući time da li će ga udovi poslušati.

Onda se podiže. Ali samo lagano, teturajući se, mogao je da pođe napred. Tamo preko, oko osam jardi od njega, videla se na snegu crna mrlja.

Vajat polete prema njoj. Začu brzo dahtanje za sobom. Dobro ga je poznavao. Životinja ga je primetila. Baci se na revolver. U istom trenutku oružje izbacilo vatru. Tri pucanja su se začula u noći.

Žuto crveni plamen, dužine ruke, video se u mraku.

Tamno telo, životinje, koje je već poletelo na njega, dobi udarac u skoku, zaustavi se na trenutak, pa se sruči u stranu.

Vajat čučnu na zemlju, uspravi se i stenjući opipa glavu. Desna ruka mu je bila vlažna od jedne tamne mrlje.

Krv.

Skot ga je bio pogodio u glavu. Metak ga je samo okrznuo. Udarac užarene kugle mora da ga je para-

lizovala. Izvadi maramicu iz džepa, pa je pritisnu na ranu.

Zatim, teturajući se, priđe oborenoj životinji. Puma je bila mrtva. Čovek otetura dalje, preko snega do tela mrtvog Indijanca.

Veliko Srce ležao je okrenut licem prema zemlji. Na njegovoj svetloj jakni od jelenske kože bile su dve rupe, na sred leđa.

Jedan metak mora da ga je pogodio pravo u srce.

Vajat čučnu pored njega pa ga opipa. Nije ničega bilo. Džepovi su mu bili prazni. Ubica ga je opljačkao. Očajan, maršal je buljio u mrtvog Indijanca. Okrete ga na leđa i vide njegove ukočene oči, koje su pored njega buljile u beskonačnost.

Najednom, Vajat začu topot konja.

Skoči i htede poći u zaklon. Prekasno. Jahač ga je mogao videti.

Skot? Ovaj čovek je međutim dolazio sa Zapada. Bio je to jedan Indijanc.

Kada je prišao na deset jardi, zastao je. Ukočeno je sedeo na svom crnom konju, buljeći u čoveka u snegu.

Čovek iz Misurija je držao kolt u ruci.

Crvenokožac pokrenu konja.

— Stoj!

Jahač je produžio kao da nije čuo naredbu.

Začu se metalni zvuk oroza. Tek tada Indijanc zastade.

— Znao sam — reče on muklo. — Ti si varalica i ubica.

Bio je to Mataso, Arapahos koji je govorio protiv Vajata.

— Silazi! — reče čovek iz Misurija suvo.

Crvenokožac je lagano silazio sa konja i prilazio Vajatu. Pred mrtvim poglavicom zastade.

Proteče minut.

— Napadnuti smo — reče maršal suvo. — Vidiš to i po tragovima na snegu.

— Od tvog bolesnog prijatelja — frktao je Indijanc.

— Ne, već od jednog jednookog belog čoveka...

Tad crvenokožac polete na Vajata.

Ovaj zastade i dočeka Indijanc jednim snažnim udarcem šake u glavu. Ovaj udarac ga je odmah bacio na zemlju.

Vajat je u levoj ruci držao revolver.

Pored njega, na zemlji, ležala je maramica natopljena krvlju. Desno mrtvi poglavica, a pred njim oboren čovek.

Mataso je brzo dolazio k sebi. Uspravi se, pa na svoje čuđenje ustanovi da nije opljačkan. Ali, on je bio toliko besan na belca da ga je to sasvim zaslepelo. Nije bio u stanju da normalno razmišlja. Ponovo se ustremio na Vajata.

Vajat ga obori. Valjali su se po snegu. Ranjeni čovek iz Misurija i sveži, odmorni, snažni Indijanc iz bregova Kolorada. Bilo je to rvanje bez reči, koje maršal prekide jednim snažnim aperkatom.

Crvenokožac je nepomično ležao na zemlji. Sa njegovog vrata visila je kesica koju Indijanci nose kao amajliju.

Kesa za amajliju!

Vajat skoči, okrete se naglo i opipa mrtvo telo poglavice. U kesi, koju je poglavica nosio oko vrata, nalazila se sićušna flašica, zatvorena crvenim čepom.

Čovek iz Misurija potrča ka neosetlanom Matasovom konju, skoči na njega i odjuri.

Kada je stigao u glavnu ulicu Miraž Vesta, već je skoro svitalo. Pred hotelom siđe sa konja. Jedva se držao na nogama. Na stepenicama je morao da se oslanja na ogradu.

Hotelska vrata se otvoriše.

Džes Keli izlete na trem.

— Vajat!

Dahćući jurio je Vajat uz stepenice.

U Holidejevoj sobi gorelo je svetlo.

Vajat zastade na vratima.

Stari lekar sedeo je na krevetu čoveka koji je umirao.

Kada je video Vajata, ustade.

— Dao sam mu nešto što će mu ublažiti bol, mister Erp...

Dakle, ipak je došao.

Džes koji je stajao na vratima, reče tiho: — Nisam ga mogao oterati, šefe.

Vajat klimnu i priđe krevetu. Očajnički je gledao u Holidejevo upalo lice.

Kockar je imao otvorene oči. U njima se ogledao sjaj male zelene lampe.

Holidej otvori usne. Beli zubi bljesnuše među bledo crvenim usnama, slab smešak se pojavi na licu koje je bilo kao od pergamenta.

— Vajat...

Čovek iz Misurija proguta knedlu.

— Da. Ja sam, Dok. I... sve će biti dobro. Zatim pogleda lekara:

— Evo, dok, imam onu stvar.

Lekar brzim pokretom uze flašu, skide čep i pomirisa. Onda zakluma glavom.

— Dobro. Od koga vam to?

— Od jednog poglavice. Zvao se Veliko Srce.

— Veliko Srce, to je dobar Indijanac. Svojevremeno je sprečio da grad bude spaljen. Dok je govorio, kapne nekoliko kapi leka u čašu, napunjenu do jedne trećine vodom.

Ovu tekućinu dade bolesniku. Vajat je sve to pratio sa veoma neprijatnim osećanjem.

— Do đavola, dok, pa uzmite sve to i dajte mu. Nije Indijanac imao kod sebe četiri kašike da bi mu dao samo četiri kapljice.

— Samo pažljivo — opominjao je Vep slabašnim glasom. — Ove indijanske stvari su oštre i pakleno opasne.

— Opasne! Čovek kada u... kada... ah... dajte to ovamo!

Vajat uze bočicu, pa ceo sadržaj izli u čašu.

— Ajde, Dok, progutajte to. Nije

to otrov. A ako jeste, onda ću iskoristiti sve Arapahose.

Holidej proguta tekućinu.

Imala je ukus sumpora i žuči. Kockar razvuče usta. Svi su pažljivo gledali u njega. Lekar se tiho povlačio vratima. Džes mu prepreči put.

Tada lekar zabrunda:

— To je glupost! Glupost je proveravati ovu stvar...

Vajat se naglo okrete i pogleda u malog čoveka.

— Čujte, Dok, ako samo jednu jedinu reč progovorite, umrećete pre njega. Ostaćete ovde!

Premro od straha, lekar se vratio krevetu.

Džes je stajao sa druge strane kreveta.

Čovek iz Misurija je stajao u senci lampe, kraj nogu bolesnika.

Tada se začu mukli pad. To se sručio maršal. Iz njegove slepoočnice kapala je krv.

Džes ga odvuče u jednu staru stolicu.

— Doktore on krvari!

— To sam primetio, malo pre. Ima nešto na glavi.

Doktor mu očisti ranu i stavi zavoj.

— Šta je? — upita Vajat kada se osvestio.

— Ništa — umiri ga Teksašanin. — Imali ste šefe samo jednu malu ranu.

— A Holidej?

— Spava — reče lekar.

Da, on je spavao.

Kada je sunce provirilo kroz pro-

zorsko okno, dotače doktor maršala, koji je premoren čučao pored kreveta.

Možete leći, mister Erp.

Ovaj pređe rukom preko lica.

— Šta to znači?

— On još uvek spava.

Na izbornom licu maloga doktora, pojavi se srećan osmeh.

— Preboleo je.

— Nemoguće! — reče Vajat, skivši.

— Pssst!

Džes je sedeći spavao u jednom uglu sobe. Odjednom skoči i izvuče svoj kolt iz futrole. Pospano je buljio u ljude.

Vajat stavi prst na usne.

Zabrinuto su posmatrali bolesnikovo lice.

— Spava kao zaklan. Sad je on preko mnogo brda.

— Nadam se preko dobrih — mrmljao je Vajat.

Stari doktor klimnu glavom. — Da, znam ja to. Brdo preko koga sada ide, vodi pravo u život.

Upala se bila smirila.

Žilava kockareva priroda prisilila je bolest da se povuče.

Mali doktor Vep nije imao sredstvo protiv lagane smrti sušice, ali zapaljenje koje je bilo posledica teške prehlade, umeo je da leči.

Trebalo je samo par dana da prođe i žilavi Dok Holidej je opet živ-

nuo. Jedino još nije smeo da ustaje.

Vajat i Džes odlučiše da transport vode dalje.

Morali su se odmarati dve nedelje. Ali su zato znali da je Holidej opet ozdravio. Ozdravio, bar što se tiče zapaljenja. Ali, crv u njegovim plućima, koga niko nije mogao uništiti, taj je i dalje uništavao pluća. Ali još nije mogao da uništi čoveka kakav je Dok Holidej.

Kada mu je maršal rekao da će sutra ujutro nastaviti put, senka prelete Holidejevim licem.

— Zašto?

— Zato što je naš novac već pri kraju, Dok. Kupio sam tri konja za Arapahoe, pa sam im ih poslao. Uvredenom Matasu sam, takođe, kupio konja...

— I sada smo švorc?

— Na žalost. Imamo još samo četrdeset dolara. Evo, vama su potrebni. Dok se vratim biće dosta.

Ne izgovorivši ni reči, Holidej lagano podiže čebe. Obukao se lagano i izašao napolje.

Pre toga je Vajat posmatrao kako se Holidej, uspravan kao sveća, brijao pred ogledalom. Na Vajatovo pitanje:

— Kuda?

Holidej stavi ruku u džep i izvadi špil karata, pa od njih načini lepezu.

— Idem da zaradim novac.

Preko u zadimljenom salunu igrao je Dok. Za tri sata zaradio je osamdeset dolara.

Vajat ga je zabrinuto posmatrao.

I Džes je stajao pored njega, oznojena čela.

Onda podoše natrag.

— Hej! Pa, on nas drži nad vodom. Tako se može živeti.

— Odričem se takvog života — brundao je maršal.

Holidej je sedeo na svom krevetu sa jastukom pod leđima.

— Da, tako je. On će radije ubijati za drugog, zato sme da nosi zvezdu na grudima...

Vajat ga pogleda. Sada je znao da je ovo opet stari Holidej. Iako je bio zbog toga zadovoljan, satima je raspravljao sa Dokom o životu, o njegovim shvatanjima, o dužnostima koje ima svaki čovek.

Ali, Holidej se samo slabo smeškao.

— Te dužnosti su mi poznate. Zbog njih imam pištolj i karte u rukama.

Ostali su još par dana. Onda se kockar osećao tako zdravim da ih je i sam terao da pođu. Razume se, on nije ni mislio da ostane.

Vajat je insistirao da Holidej ostane na kolima.

Čovek iz Misurija je sada razmišljao o tome kako je predao šerifu Miraž Vesta prijavu protiv ubice Ostin Skota. Sada su tog čoveka tražili i u Koloradu. Šta li ga je ovamo dovelo? Možda baš ovaj transport konja.

To je bilo moguće. A možda su ga preplašila tri pratioca transporta. Ali, kako je noću naišao na Vajatov trag. Ipak, nije pratio transport. Da nije stanovao u gradu i video Vajata kada je odjahao?

Džes je prebledeo kada mu je Vajat ispričao o prepadu iz zasede.

— Ta hijena! Ako je to zaista bio on, onda ćemo ga morati opet videti...

Da, videće ga. I to veoma brzo.

Kockar se osećao dobro, njegova snažna priroda ga je, uz pomoć indijanskog leka, otrgla sa ruba groba. Da mu lice nije postalo bleđe, i uže, na njemu se ne bi ništa primećivalo. I senke pod očima su govorele da je taj čovek tu skoro prebrodio jednu veliku krizu.

— Od nas trojice svaki radi što ume — reče jednom prilikom Teksašanin. — Maršal se bori sa Indijancima, sa gladnim pumama i podmuklim banditima, Dok se bori uz pomoć karti i sa pištoljem, a ja... ja sedim uvek uz vas.

Bezvoljno je blenuo u vatru.

— Kako možeš tako da govoriš, Džes — reče Vajat. — I ti činiš ono što možeš. Ti si one noći pošao po lekara...

— Odakle to znate? — upita Teksašanin začuđeno.

— Pretpostavljao sam. Možda zato što si hteo da nešto učiniš, a sam nisi umeo drugačije. Zato što Holideju

nisi mogao drugačije pomoći i što si mislio da bi ipak bilo dobro da kraj Holideja bude jedan pravi lekar. Činiš i mnogo drugih stvari, koje bi morali činiti nas dvojica da nemamo tebe.

Mali je sijao od zadovoljstva.

— Skuvaću odmah jaku kafu.

Holidej je bio zamotan u jedno čebe.

— Možete reći što hoćete maršale, ali sveži zrak je sveži zrak.

Ledeni vetar je duvao preko ravnog kraja oko Denvera, gde su se jahali upravo nalazili.

Vajat je osećao ironiju.

— Znam da je sada u Long Brenč salunu toplo, makar i zadimljeno. Sem toga, tamo sada ima mnogo ljudi koji žele da izgube svoj novac...

— Baš je tako! — Holidej je gledao preko vatre na snežno polje, koje se prostiralo u nedogled, do dalekog horizonta.

— Koliko ima do Denvera?

— Sutra uveče možemo biti tamo — reče Vajat. — Dosta brzo smo išli.

— Već je i vreme — brundao je kockar. — Treba mi nova košulja i nov šešir.

Denver. Oko 1878. godine bio je već veliki grad. Veliki u poređenju sa drugim gradovima Zapada.

U glavnoj ulici je te večeri vrvilo od ljudi. Okrugli lusteri bacali su

svetla kroz stakla do polovine nalepljena i njihove senke pravile su šare na snegu.

Lovci na bizone, kauboји i lovci na krzna nalazili su se na trotoarima. Građani u crnim kaputima i žene u zimskim haljinama takođe.

Pored jednih kola stajao je neki ogroman čovek sa polucilindrom. Kada se okrenuo za transportom konja, vide Vajat da se na njegovim grudima cakli srebrna zvezda.

— Halo, šerife, treba nam jedna štala za iznajmljivanje.

Čovek sa polucilindrom krenu pred njima. Odgurnu nogom jednu veliku kapiju i gromkim glasom uzviknu:

— Hej, Džim, evo ti mušterije!

Džes se postarao za smeštaj konja.

Vajat i Holidej su stajali na vratima pored herkuleskog šerifa.

— Jesu li ovi konji za sajam?

Božićni sajam! Te reči su ovoj dvojici promrzlih goniča odjednom probudile sve davne uspomene mladosti.

— Zar ovde ima božićni sajam? — upita Erp.

— Pa, dabome. Denver je pun Francuza i Engleza. Oni priređuju najlepšu božićnu svetkovinu koju možete zamisliti. Ta svetkovina privlači ljude i iz veoma dalekih krajeva, iza dalekih brda...

Holidej je počeo da se kocka.

Džes je sa Vajatom lutao ulicama.

Najednom, čovek iz Misurija zastade. Gurnu kauboја i pokaza glavom na jednog čoveka. On je sta-

jao udaljen od njih oko četrdeset jardi, pored tribine okićene zastavicama, na kojoj su prodavane različite stvari, krzna, kaputi, pantalone, čizme.

Teksašanin razrogači oči.

— Do đavola! Pa to je on! Ona prljava svinja. Ista ona lopuža koja je ubila Sterlinga, ja ću ga...

U slepom besu mali htede da poleti, ali Vajat ga zadrža.

— Ostavite me, maršale. Moram ga imati, to proketo pseto... Zbog njega ste morali poći na ovaj ludi put. Morali ste se u onom tesnacu tući sa banditima. Zbog njega je dospelo Dok na rub groba, zbog njega je Sterling morao umreti. Ja ću ga likvidirati, tog prokletog...

Vičući, okrete se i polete napred.

Vajat je ostao na mestu.

Ljudi na ulici i oni na trotoaru su zastali posmatrajući šta se to dešava.

Bilo je jedanaest časova pre podne.

Preko u Kolorado baru sedeo je Dok Holidej već ceo sat pri igri. Pored njega je bio berberin, kod koga se sa Vajatom i Džesom obrijao.

Vajat pogleda preko ulice. Sneg je bio ugažen od mnogih posetilaca grada. Do maločas još je sve vrilo. Ali, odjednom sve se utišalo.

Skot je video Teksašanina kako je poleteo na njega. Mora da ga je prepoznao. Strelovito izvuče svoju pučaljku i uperi je na Džesa.

Vajat ne bi mogao spasti Teksašanina. Između njega i kauboја stajala je grupa ljudi.

Uz viku prasnu jedno prozorsko okno preko, na Kolorado baru.

Skot pogleda u vis. Onda otkoči kolt da bi ubio Džesa.

Ali, za delić sekunde prasnu jedan metak iz saluna. Revolver je poleteo iz banditove ruke. Džes zastade kao ukopan, gledajući u razbijeno staklo. U sumraku prostorije prepoznao je Holidejevo lice. Onda se na tremu pojavi kockar. Svi ljudi se povukoše u stranu. Skot se zablenu u njega. A onda, iznenada se isprazni ulica. Čak se i Teksašanin povukao u stranu.

Jedva četrdeset jardi dalje stajao je jedan čovek. Visok, širokih ramena, uskih kukova. Imao je na sebi crno kožno zimsko odelo, a crni kaubojski šešir bio mu je navučen duboko na čelo.

U glavnoj ulici Denvera zavládala je tišina kao u crkvi.

Skot isturi glavu. Još jednom pogleda gore ka Holideju i kad vide da je čovek sklonio kolt, istrže iz druge futrole revolver i skoči u stranu.

Začu se prasak. Beličasti sivi oblačak baruta podiže se na ulici. Za širinu šake prolete metak pored Vajatove glave.

Čovek iz Misurija je još uvek stajao na istom mestu. Ruke su mu ukrućeno visile pored drški revolvera.

Skot je smeteno gledao u svog protivnika.

Vajat lagano pođe ka njemu.

— Stoj! — prodera se bandit.

Maršal je išao dalje.

— Stoj!

Vajat mu priđe na deset koraka.

— Šta ti zapravo hoćeš od mene — siknu čovek.

— Zašto si hteo da ubiješ onog kauboja?

— Ja? To nisam nameravao. Pa, onaj tip je poleteo na mene kao podivljali bik.

Vajat klimne glavom. — Reći ću ti šta hoću od tebe, Ostin Skot.

— Ja se ne zovem Skot.

— Ti si mladiću toliko sigurno Skot, koliko sam ja Erp.

— Erp?

— Da. Vajat Erp. Pratio sam te od Dodža dovde. Ti si zajedno sa Dževom Everetom, na sedam milja od jednog grada, dole u Arkanzasu, napao jedan transport konja i tom prilikom ubio mladog Sterlinga Kartera iz Vajominga.

— Ti... Vi ste poludeli. Mora da ste poludeli. — Jedno oko ubice se trzalo. Ruku u kojoj je imao revolver još uvek je držao podignutu.

— I mene si napao između Miraž Vesta i Crvenih brežuljaka Arapahosa. Ranio si me, a poglavicu Arapahosa si ubio. Iz zasede. Revolver kojim si sada na mene pucao je moj. Ti si ga meni oteo dok sam ležao onesvešćen na snegu. Na oružju su napisani moji inicijali, i to na levoj strani drške, ukoliko ih nisi spalio.

Nehotice, ubica podiže kolt.

Tada ogromni šerif skoči sa trotoara na ulicu.

— To je dosta, momče. Sam si se odao. Pođimo.

Bandit podiže revolver.

Ali, maršal je bio brži. Bantlajm zaprašta.

Skot je osetio udarac po desnoj strani. Ruka sa koltom se spusti. Kada je pokušao da je digne, drugi maršalov metak je odneo njegovo oružje...

Šerif Bol pođe napred. Ali bandit se sruči pre nego što je šerif stigao do njega.

Mrtva tišina zavlada ulicom.

Prvi se pomače Džon Holidej. Okrete se i uđe u kockarnicu.

— Gostioničaru, šta košta ovo okno?

Skot nije bio smrtno ranjen, ali rame mu je bilo smrskano.

Vajat Erp i Džes Keli podneše prijavu protiv njega. Šerif je u kancelariji našao i poternicu iz Miraž Vesta.

Još mnogo toga stiglo je na račun bandita. Rasprava je održana pred samu novu godinu. Umro je jednog sivog jutra, gore, na uzvišici na vešalima, pred gradom.

Vajat je našao svog dorata i indijanskog konja u jednoj štali za iznajmljivanje.

Dok Holideja je napustila sreća, pa je izgubio dosta od ono malo novca što su imali.

Uoči samog božića, dobio je od

tada veoma poznatog kockara Ed Blizar Fluda hiljadu dolara.

Salun je stajao naglavce. Flud je važio za jednog od najopasnijih kockara zapada.

Holidej ga je pobedio posle jednog dubl pokera, od koga je svima bio zastao dah.

Vajat je tome prisustvovao. Stajao je iza Holidejeve stolice, pošto je primetio da je Flud imao tri čoveka za sobom.

Džes je bio ostao pored šanka.

Ali, Flud je bio kockar koji je umeo časno da gubi.

Lagano se podiže.

— Pobedili ste, Dok. Nije trebalo da se upuštam u igru sa vama. A, uz to, u poslednjoj rundi sam još hteo da utrostručim.

— Molim — reče Holidej mirno — dću vam još jednu šansu.

Vajat je već ispružio ruku i šapnuo:

— Jeste li poludeli? Imamo pred sobom još dvesta milja...

Ali, Edi Flud je odmahnuo: — Ne, Dok. Vi ste za mene preopasan. Pri likom poslednjeg mešanja mi se učinilo da sam sasvim sigurno na vašem licu video poraz...

Ali lice Džona Holideja bilo je limeno lice pokeraša. Njega nije bilo lako prozreti.

Vajat izađe iz saluna.

Holidej pođe za njim.

— Jel' bilo loše? — upita on dok je stavljao cigaretu u usta.

— Nije loše.

Vajat pređe preko ulice. Ljutio se što ga je ovaj čovek stalno uzbuđivao svojim jezivim navikama.

— Sem toga, imali smo još nešto novca. Bilo je danas zaista nepotrebno da opet sve stavljate na kocku. Sa onim što imamo stigli bismo do Vajominga.

— Ali, maršale, ne razumem vas. Do Vajominga? Pa mi moramo do River Bazena, gore. Sa svega četrdeset dolara? Ili ste hteli da uzmete natrag novac koji ste poklonili Džesu?

— Šta vam pada na pamet?

— Pa, ja sam bio kod Mastersona u kancelariji pre nego što sam odjahao. Tamo je ležala uredno napisana cedulja sa kosim rukopisom: Džesu Keliju pedeset dolara. Pošto u kasi kancelarije nije nedostajao ni dolar, bilo je jasno da se radilo o privatnim parama.

Vajat je hvatao vazduh i najzad ćuteći pođe prema hotelu.

Pred svojom hotelskom sobom skide Holidej šešir.

— Uostalom, šta hoćete Vajat? Denver je bila poslednja šansa. Sada su na redu samo odvratna brda, šume, sneg i, naravno, Indijanci. A sa njima se ne treba igrati.

Drugog jutra su pojahali.

Prema severozapadu u planinski masiv. U divnu, snegom pokrivenu, planinsku panoramu Roki Mauntinsa.

Čelično plavo nebo nadvilo se nad gradom. A kad su stigli u planine, nebo je bilo još sivlje.

Džes je sedeo na kočijaškom sedište.

Holidej je već davno sedeo u sedlu.

Kasno popodne izbi Holidej napred, pa je jedno vreme ćutke jahao pored čoveka iz Misurija. Onda najednom okrete glavu i reče:

— Nećete nam, valjda, upropastiti božićne praznike, maršale?

Vajat ga pogleda.

— Šta je vama stalo do božićnih praznika?

— Vama i Džesu je ipak ponešto stalo do toga. A to je dovoljno. — On ispruži ruku i pokaza na jednu skupinu jela, koje su se smestile uz jednu uzbrdicu. — Mislim, ako bismo tamo logorovali, mogli bismo napraviti božićnu vatru.

Načiniše logor na padini punoj snega. Sva trojica su zamišljeno gledali u vatru.

Jeli su, pili kavu i ćutke pušili.

Konačno, Teksašanin prekide ćutanje.

— Još malo, pa smo uspeli.

— Da. — reče Vajat. — Još malo.

— Jel'te, vas dvojica se pravite kao da je River Bazen tu iza brda!

Ustvari, imali su još najteži deo puta pred sobom. Jahanje preko brda.

Poslednjeg dana stare godine bili su još uvek gore u Park Rendžesu.

Vajat je već danima razmišljao da li da ide prema gradu Jampi, koga poznaje još od svog ranijeg boravka u Koloradu i u kome je Holidej imao poznanike. Ali, na kraju je ipak ostao na trasi. Put je ionako bio dovoljno dug.

Dosta rano su se zaustavili da pripreme logor. U bregovima je često bilo veoma teško pronaći mesto za logorovanje.

Bilo je očigledno da se Holidej dobro oporavio. Čak je umeo i svoja dva druga da navede da se kartaju sa njim. Tako su obično, uveče, sedeli pored vatre igrajući poker.

Istina samo u cente.

Oni su se malo-pomalo preselili u Holidejeve džepove. On bi ih zatim velikodušno podelio i tako bi večernja zabava mogla početi iz početka.

I pored teško prohodnih puteva, snežnih naĥosa i hladnoće lagano su napredovali.

Ali, od cilja ih je delila jedna ogromna prepreka. Ona se zvala Lari Hout. Bio je sivih očiju, uskog lica, a nosio je dva velika revolvera pričvršćena o nadkolenicu.

Sasvim iznenada, kao izrastao iz zemlje, stajao je taj čovek srednjeg rasta na jednoj uzvišici ispod koje je gorela vatra.

Vajat ga je odmah prepoznao.

I Holidej.

Oni su ga onda uhvatili na otvorenoj ulici u Jampi i odveli ga u šerifovu kancelariju, zajedno sa bandom koja je u tom kraju bila ozlo-

glašena pod imenom „Vuci“. Taj čovek je, očigledno, uspeo da pobjegne, Inače, već tada, kada su ga uhvatili, imao je dovoljno zločina na duši, da je slobodno mogao da se klati na vešalima.

U ruci nije držao revolver. Sasvim ležerno je stajao, gledajući u trojicu goniča.

Cerekajući se, on je progovorio:

— Vidi, vidi, koga to imamo čast da vidimo. Vajata Erpa. Poveo je sa sobom i svoga prijatelja Džona Holideja. To je zaista divno. Ne moram ih pozivati u goste. Ti si Holidej i doktor, zubar, jel'? Imam jedan pokvaren zub.

— Izgleda da nemaš samo slabe zube, nego i slabe oči, prijatelju — odgovori Holidej brzo. — Sa svoje strane ja bih ti zabranio da me upoređuješ sa jednim zubarom.

Hout zviznu kroz zube.

— A, tako, hoćeš da iskreneš stvari? Zemlja na kojoj sediš se sledila. Znaš da si gotov i pokušavaš da se spaseš.

— Slušaj, burazeru, budi malo tiši, igramo poker.

Bandit podiže desnu ruku, posle čega se sa obe strane bandita pojavile dva njegova pajtaša, sa revolverima u rukama.

Holidej baci mirno jednu kartu na čebe.

Vajat i Džes mirno nastaviše igru. Lari Hout siđe sa uzvišice.

— Hej, Erp! Nećeš li ti da tvrdiš da nisi onaj veliki maršal iz Dodža?

Ova trojica ne podigoše glave.
Tada bandit isturi glavu i uzviknu: — Erp!

Holidej okrete glavu: — Šta ti je momče? Zar ne vidiš da su moja dva pratioca gluva...

Bandit ostade otvorenih usta.

Na kraju priđe Holideju i dodirnu ga. Makako je u početku bio siguran, sada je već bio malo kolebljiviji. Zaista, šta bi Vajat radio sa jednim transportom konja? I Dok Holidej taj elegantni igrač, šta će on ovde? Onu dvojicu nije više ni posmatrao. Sad više uopšte nije bio siguran ko je ko.

Ako to nisu oni? Utoliko lakše. Da je to znao, mogao je ove goniče ubiti i iz zasede. Ostavio ih je žive samo zato što je mislio da pred sobom ima svoje nekadašnje neprijatelje...

Najednom izvuče revolver.

Holidej se i ne pomače.

Onda je Lari zaista bio ubeđen da se prevario. Jer, po njegovom mišljenju, pravi Erp i pravi Holidej bi već potegli revolvare.

Hout je naseo.

— Skrat ćemo diskusiju, momci. Neću da budem nečovjek. Činjenica da sam vas zamenio sa Vajat Erpom i Dok Holidejom, spasla vam je život. Pazite. Svaki od vas može da zadrži po jednog konja. Ustanite, skupite svoje dronjke i nestanite. Oružje ćete odložiti.

Naravno da nije ni pomišljao da ih pusti da odu. Podmukli bandit ni-

je hteo da rizikuje. Nameravao je da ih ubije sa leđa.

Holidej klimnu glavom. Podeli još jednom i odigra još jednu rundu. Skupi nekoliko centi i onoj dvojici dade znak.

Sva trojica su ustala.

Hout je buljio u Vajata.

Do đavola! Taj tip... fantastično liči na maršala. I upravo taj čovek, koji je tako ličio na Erpa, vodio je za sobom čoveka koji je fantastično ličio na Doka Holideja.

Gotovo nemoguće. Oni se okrenuše. Banditove ruke krenuše ka kol-tovima. Onda se dva fantoma iz Kanzasa okrenuše. Pre nego što je i jedan od bandita mogao da pripuca, njihovi revolveri su osuli vatru.

Samo je Hout uspeo da ispali iz svoga topa, ali metak se zabio pred noge Vajatu.

Džes je izgubio dah, dok je gledao kako padaju banditi. Nad vatrom se razli dim baruta.

— Lep božićni vatromet — reče Holidej tiho.

— Džes, sakupi pucaljke — naredi maršal. Onda raseče jedan laso, koga je jedan bandit imao preko ramena i veza celu bandu.

— Sada ipak moramo za Jampuf — reče kockar.

Može se zamisliti kako su iskolaličili oči građani Jampe, kada su nešto posle ponoći, pri svetlosti lam-

pe, ugledali transport konja i prepoznali Vajata Erpa.

Vajata Erpa, Doka Holideja i odbegle kažnjenike Lari Houta i četiri vezana bandita.

Bio je to pravi urnebes.

Ona trojica nikada nisu provela svečaniju noć. Slavili su ih kao heroje.

Tek posle dva dana građani Jampe su pustili ovu trojicu da krenu. Oni su naročito cenili Vajata Erpa, jer je nekoliko godina proveo u Jampi i tada je veoma zadužio grad.

I od tada su išli napred nesmetano.

Jednog sunčanog januarskog popodneva pojavi se pred njima ranč Džona Donalda Kartera. Stari rančer im je dolazio u susret ozbiljna lica. Žalosnu vest je već bio primio. U poternici, koju je šerif iz Big Pineja primio, stajalo je da se traži izvestan Ostin Skot zbog ubistva Sterlinga Kartera...

Džes odahnu. Bar on nije morao doneti tu žalosnu vest.

Karter je bio ogroman čovek. On je bio pravi rančer iz Vajominga koji je izlazio na kraj sa tom zemljom, sa onim surovim načinom života, sa podnebljem. Ženu je izgubio

prilikom jednog napada Indijanaca, odmah posle rođenja dečaka. Četiri puta je morao iznova graditi ranč. Bio je dovoljno jak da izdrži i ovaj udarac, koji ga je sada pogodio.

— Ne znam kako da vam zahvalim, mister Erp. Bez vas i Dok Holideja, Džes ne bi uspeo. Mora da sam bio lud, kada sam pomislio da će moći. Možete biti uvereni, da sam svestan da bih vas dvojicu mogao uporediti sa jednim tucetom goniča...

Džes, naravno, nije propustio da opširno ispriča sve šta je na ovom putu doživeo.

Tri nedelje ostala su ona dvojica u River Bazenu, a onda su odjahali na jug. Vajat je odbio platu, koju mu je Karter ponudio, jer je znao da mu je potreban svaki dolar. A rančer nije hteo da primi šarca koga je jahao Dok Holidej.

— Zato ću zadržati vašeg ridana, Dok...

— Ali, on vredi samo trećinu...

— Za mene je od velike vrednosti. U neku ruku to je za mene ipak uspomena.

Jednog svetlog, sunčanog dana, odjahala su dva čoveka u galopu prema jugoistoku.

K R A J

ČETVRTKOM
U PRODAJI

PANORAMA

**NAJLEPŠI IZBOR STRIPOVANIH ROMANA: VIKING,
DŽERI SPRING, LIK ORIENT, TALIČNI TOM, DŽONI
PANTER, DALEKA PLANETA, PAUK PROTIV DŽELATA,
VITEZ NAJAMNIK, DETEKTIV FRKA, MUZEJ VOŠTA-
NIH FIGURA, ASOVI SVEMIRA, UMPAH-PAH I DRUGI
SAMO ZA 1 DINAR**

ČITAJTE SLEDEĆI ROMAN

**WILLIAM
FARE**

VAJAT ERP

BROJ 20 **CENA 1 D.**

DOK HOLIDAJ

VIKEND ROMAN

INDIJANSKO SEDLO

IZDAJE I STAMPA NIP FORUM, NOVI SAD, VOJVODE MISICA 1.
ODGOVORNI UREDNIK: TOMISLAV KETIG
NOVEMBAR 1988.